

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77
Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON

Ejlicsi telefon (ny.)

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre

Félévre

Negyedévre

Egy óra

Dr. Ramaseter Róbert
2. Il. 8. Budapest

IX. évfolyam ♦ 277. szám

1928 December 20. csütörtök

* 5689 év Tébét 7 *

KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

TELLUS

VERSENYTÁRS
NELKÜLI
ÓRA

Magyarországi Kereskedelmi és Szállásipari Társaság

A második máramarosi győzelem után

Irtá: Dr. Fischer József,

az E. Zs. N. Sz. elnöke, országgyűlési képviselő

A máramarosi zsidóság bírálói szívesen ítétek azzal a megállapítással, hogy a zsidóság a mindenkori hatalom leltári objektuma csupán, amely politikai meggyőzés nélkül követi a választásoknál a kormányzó pártot. Régi, még a háboru előtti időkbeli származik ez a hit, midőn a magyar kormányok ezt a „kinesztári” területet biztos madátumai közé számították és azóta a feltevés alig változott.

A tavalyi választási küzdelem első próbája volt a máramarosi zsidóságnak, amely a hivatalos részről ránehezéd, szinte elviselhetetlen terror közepette az előtt az alternatíva előtt állott, hogy támogassa szavazataival az erdélyi zsidó választási blokk ellenzéki listán fellépett jelöltjét, vagy fenntartsa nélkül támogassa az akkor kormányon lévő liberális pártot. Nos, a máramarosi zsidóság fényesen kiállta a próbát és soha nem tapasztalt lelkesedéssel zárt sorokban szavazott le a nemzeti parasztpárt listájára. Objektíven megállapítható, hogy úgy a Máramarosban, mint a többi területeken is a zsidóság túlnyomó többsége

az erdélyi zsidó választási blokk támogatott. Jóllehet a mult választáson ennek ellenére nem jutottunk mandátumhoz, már annakidején méltattam a zsidóság egységes és céltudatos magatartásának óriási politikai jelentőségét, mert tudatában voltam annak, hogy a máramarosi zsidóság a választáson tanúsított magatartásával beiratkozott az öntudatos zsidó politika iskolájába és világos volt előttem, hogy ebből az iskolából politikailag teljesen érett népcsoportként fog kiemelni.

Maniu Gyula szavai jutnak eszembe, aki az elmúlt évben, látva a zsidók körében általánossá lett lehangoltságot az annyira kiérdemelt mandátum elvesztése miatt, — biztatólag jelentette ki:

— Jó politikai iskola volt ez, amelynek gyümölcseit remélem nemsokára élvezni fogják!

A bölcs és előrelátó politikusi szavai valóra váltak: a máramarosi zsidóság a politikai iskola minden fokozatát becsülettel végig járva, fényes eredményel vizsgázott. Az odaadó kitarítás a zsidó öntudat és a zsidó népi eszméhez való ragaszkodás meghozták gyümölcsüket: A zsidó nép képviselőihez jutott a törvényhozás házaiban, ahol eddig megkérdésünk nélkül döntöttek sorunkról.

A máramarosi zsidóságnak a most lefolyt teljesen szabad választások alkalmával tanúsított magatartása dicsőségre válik nemcsak a Máramaros, hanem az egész ország zsidóságának. Az U. E. R.-nek szomorú és halál végződött kísérlete után, hogy a választásokon egyéni ambícióktól vezetett ismételt megbontása a zsidó egységfrontot, felemelő látvány volt megbonthatatlan szolidaritásban együtt látni Máramaros chaszid, askenázi és szefárd zsidóságát társadalmi és más különbségekre való tekintet nélkül. A zsidóság jövőjébe vetett hitet szívesen megerősítette az a tapasztalás, hogy az annyira sorsildözött zsidóság a zsidó egység óriási jelentőségének tudatára ébredve, birt anyai lelki erővel, hogy minden melléktekinetet félre tégyen, amikor az általános zsidó érdekek

védelméről és a zsidó ügy diadaláról volt szó.

Talán sehol sincsenek annyira kiélezve a zsidó vallás keretében mutatkozó ellentétek, mint Máramarosban, ahol a legszélsőbb chaszidikus felfogás áll szemben a modern zsidó legújabb típusával. Amint ezek az áthidalhatatlannak hitt ellentétek felovadtak annak az általános lelkesedésnek melegében, amelyet a Zsidó Választási Blokk önértékes és politikai komolyságtól áthatott felhívása kellett egész Máramarosban. Zsidó közéleti tevékenységem legszebb és legmegragadóbb élményének tartom a máramarosi Mizrahi testvérszervezet és Ceire Mizrahi rendezésében megtartott Chanuka-estélyt, amelyen a történelmi gyertyák lángjával lelkes zsidó testvérek öböntől ragyogó tekintete olvadt össze soha nem érzett szeretetben. Most talán először ugyanaz volt a Chanuka ünnepe

a chaszidnak, mint zsidó történelmi szabadsághősök tettei fellekesedő cionista ifjúságnak. Egyek voltunk mindannyian a felvirradó szabadság áhításában, nemzeti hőseink szeretetében és abban az erős elhatározásban, hogy jövődó sorunk megjavításáért egységesen és bátran fogunk harcolni.

És ugyanaz a szent hevület, amely a Chanuka-est forró levegőjében mindnyájunkat elfogott, hatotta át minden zsidó választópolgár lelkét, amikor felvonult a szavazóurnák elé és leirhatatlan lelkesedéssel adta le szavazatát a Zsidó Választási Blokkal kartellben lévő nemzeti parasztpárt listájára. Nem volt ez a szavazás egyszerű közjogi aktus, sokkal több volt: a zsidó nép egységbe forrásának történelmi megnyilatkozása volt. És mert minden zsidó érezte ennek a pillanatnak jelentőségét, senki sem maradt el az urnáktól, aggod és betegeket vonzóltak magukat a szavazóhelyiségbe, hogy nitet tehessenek a népi egység szent hitvallása mellett. A szavazás titkos volta ellenére is a leadott szavazatok arányából abszolút határozottsággal lehet megállapítani, hogy a zsidó választók egy szölván kivétel nélkül a nemzeti parasztpárt listájára szavaztak.

Most, hogy a zsidó ügyért folytatott

küzdelmünknek ez a fázisa lezajlott, háias meghatódottsággal gondolok vissza azokra a felemelő és meleg pillanatokra, amelyeket a választás során átéltem. Szívből jövő köszönetet mondok a máramarosi Zsidó Választási Blokk vezetőinek és minden máramarosi zsidó testvérenek azért a meleg és valóban impozáns fogadtatásért, amelyben mindenütt részesítettek. Jól tudom, hogy ez a nagy megtiszteltetés nem nekem szól, hanem az eszmének és az ügynek, amelyet képviselek s amelynek harcosa vagyok. Köszönöm azt az önzetlen, odaadó és lelkes támogatást, amelyben a kampány során és magánál a választásnál engem részesítettek. Tisztában vagyok vele, hogy ez is a közös, nagy eszmének szól.

A szeretetnek és a szimpátiának ezen szinte viharos megnyilatkozásaiból azonban erőt meritek ahhoz, hogy fokozott odaadással teljesítem tovább kötelességemet és ösztönzést nyerek ahhoz, hogy az általános zsidó érdekek mellett a speciális máramarosi érdekeknek is hathatós figyelmet szenteljek. Máramaros zsidó népe ezen a választáson ismét bebizonyította, milyen értékes alkotó eleme a zsidó nép egyetemenek és hogy mennyire érdemes mindnyájunk szeretetére és testvéri támogatására.

Meddig tartanak még a kölcsöntárgyalások?

Január végéig aláírják a 80 millió dolláros stabilizációs kölcsönt. A nagy beruházási kölcsönt csak március végére várja a kormány

(Bucuresti-Bukarest, decembar 19. Az Uj Kelet tud.) A kölcsöntárgyalások megszakítás nélkül folynak és valószínűnek látszik, hogy rövid időn belül befejezést is nyerne. Immár, több mint egy esztendője annak, hogy Victor Antonescu első ízben utazott Párisba, hogy a külföldi pénzkerőkkel Románia nagy kölcsönére vonatkozólag tárgyalásokat folytasson. Bratianu Vintila azonban elsősorban azért, mert a nemzeti parasztpárt kormánybuktató kampánya teljesen paralizálta mozgási szabadságában, — nem jutott túl a tárgyalások kezdeti stádiumán. A külföldi bankárok igyekeztek kihasználni a liberális kormány szorult helyzetét és Bratianu Vintilának azt az ígérkeztét, hogy egy sebtében megkötött kölcsönnel konszolidálja a politikai pozícióját és egy egész sereg rendkívül súlyos feltételt állították Romániának. Bratianu Vintila hónapokig húzódo tárgyalások után akceptált néhányat e feltételek közül. Másokra vonatkozólag pedig újabb és újabb kísérleteket tett, hogy a külföldi bankárokat engedékenységre bírja. Így húzódtak a tárgyalások hónapokon keresztül, miközben Bratianu Vintila, hogy a kormánnyal szemben egyre hangosabban megnyilvánuló türelmetlenségét elfojtsa, több ízben a kölcsön megkötésének hírével igyekezett a kedélyeket letcsillapítani. Alapjában véve azonban a tárgyalások esigalassúsággal haladtak előre és midőn az új kormány vette át a tárgyalások vezetését, megdöbbenéssel kellett megállapítania, hogy a liberálisok az elintézetlen kérdéseknek egész sorát hagyták nyitva utódaik számára.

A kölcsöntárgyalások jelenlegi stádiuma

Ilyen auspiciumok között vette át a tárgyalások folytatását a Lugojanu miniszter vezetése mellett a Párisba utazó delegáció, amelynek néhány nap alatt

is már bámulatos eredményeket sikerült elérni. A tárgyalások e pillanatban a következő stádiumban vannak.

A Blair-csoport, mint már azt már annakidején jelentettük, — visszavonult a kölcsön nyújtásának garantálására megalakult konzorciumból. A Blair-csoport helyébe más amerikai bankok léptek és az újalakult konzorcium az új tárgyalások során hozzájárult néhány jelentős feltétl enyhítéséhez. Így például a liberális kormánytól a konzorcium azt kérte, hogy már előzetesen helyezze letébe Románia ketvő törlesztés összegét, hogy a kölcsön visszafizetése rossz mezőgazdasági év esetén is biztosítva legyen a bankárok számára. Ezt az összeget sikerült az új kormánynak másfél évre leszorítani. Sikerült ezen kívül könnyítéseket elérni a kölcsön biztosítására befolyó ellenőrzésnél is. A külföldi bankárok a tárgyalások során Bratianu Vintila fejére olvasták több külföldi megállapodás be nem tartását és megszegését. Ennek megfelelően rendkívül szigorú kontrollfeltételeket szabtak, amelyeket Bratianu Vintila kénytelen volt elfogadni. Az újabb tárgyalások során sikerült a külföldi ellenőrzést lényegesen redukálni s így a Banca Nationala és a kölcsön visszafizetésének garantálására felállítandó Cassa de Amortizare mellett működő külföldi bankárok jelenléte nem lesz annyira érezhető.

Ez volna a mai tárgyalások tényleges stádiuma. A legteljesebb határozottsággal hangsúlyozzák kormánykörökben hogy semmilyen újabb nehézség nem merülhet fel. Egyetlen egy kérdés van még amely megoldásra vár, hogy a kölcsöntárgyalások sikerrel befejezhetők legyenek: az egyensúlyozott költségvetés megteremtésének kérdése. Ez azonban egyedül a kormánytól függ és mint Mihály Popoviciu pénzügyminiszter kife-

lentette, a kormány az 1929. évi költségvetés egyensúlyát csakugyan biztosítani fogja. Röviddel a jövő évi költségvetés megszavazása után alá fogják írni a kölcsönszerződést is. Az már is megállapítható, hogy január végéig a 80 millió dolláros investíciós kölcsön a párisi csoporttal végleg meg lesz kötve. Ezután fognak csak megindulni a nagy újjáépítési kölcsön felvételének tárgyalásai a Dillon-Read-csoporttal. Ezeknek befejezését március végére várja a kormány.

Karácsonyi ajándéktárgyak

- Úti felszerelések
- Manicure készlet
- Asztali toalettkészletek
- Parfumkészletek
- Permezők
- Fésűkészletek
- Illatszerek
- Kölnivizek
- Pamacsnippek
- Puderdobozok

Óriási választékban és legolcsóbb árban beszerezhető

Rózsa M.

Royal drogeriában Cluj, Főter 26.

Nézzé meg a kirakatomat!!

Bányász István képkiallítása

A kolozsvári Magyar Színház dohánynapok óta érdekes képkiallítás vonja magára a színházlátogató közönség figyelmét. Bányász István a Magyar Színház éveken át volt táncoskomikus a állította itt ki képeit, amelyek képzőművészeti téren is megnyilvánuló jelentős talentumának bizonyítékai. Nagyrészt váradi részleteket festett meg Bányász István, a színeknek merész, mondhatni: teatrális keverésével, mindig érdekesen és a figyelmet észrevétlenül megmarkolón. E képek nem nélkülözik az impresszionista-iskolásság ismert rekvizitumait: a tulzába vitt hangulati elemeket, a pasztell élénkségének néhol ritkítóvá fokozott foltosságát. Ennek ellenére azonban megállítják a szemlélt melegségükkel, a téma iránti szeretet elokvens aláhangsúlyozásával és azzal a színharmóniával, mely a jó plaine aire-képek tulajdonsága.

Kétségtelen, hogy a természet színeinek interpretálásában kissé önkényes eszközöket alkalmaz Bányász István, de ebbeli merészségét leenyhíti úde részletlása, a fávlatok helyes beállításai, figuráinak művészi megkomponáltsága. Bányász István e képeken keresztül föltétlenül azt az optimista, naiv kedélyt nyilvánítja ki, ami színész-egyéniiségének is legvonzóbb tulajdonsága. A természetből a színek játéka leti el legszívesebben, alakjait mindig hangulati keretekben helyezi el, általában az effektusokban éli ki művészi ösztöneit, melyek, ha nem is mindenben eluralkodni képesek, — sohasem engednek hibás vágyakra siklani ezt a szimpatikus piktor.

Bányász képei a komolyanvevés igényével állították s ezt a komolyanvevést készséggel juttatják neki kritikusaik. Nem hoz új színeket, új irányzatot, de amit ad, azt jól, becsülettel felkészültséggel csinálja meg. Ezért érdemi meg azt a szokatlan érdeklődést, mely a közönség részéről képei iránt megnyilvánul s mely őt az erdélyi piktura egyik figyelemre-méltó művelői közé állítja.

Bányász István egyébként tegnap este mint színész is vendégszerepelt a Magyar Színházban. Lehár, legértékesebb, legfinomabb muzsikájú operettjében: a Kék mazurban lépett fel. Karrirozó tehetsége, pompás táncudása az évek alatt, mióta távol ét a színpad világitól, nem vesztett régi kvalitásából. Kellemes humora, ötlelessége forró tapsokat aratott; a színház közönsége feltűnő melegséggel ünnepelte rég nem látott kedvencét. (s. l.)

Butorárleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemi munkásait - foglalkoztathassuk, ha tehát

olcsó és jó butort

Büsendorfer, Stingl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann

zongorát, pianinót,

akár vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

butorgyár rt.

hatalmas raktárak. Hitelképes egyéneknek kedvező fiz. tési feltételek

A Matild-viz

egyetlen banketten sem hiányozhat, mert ez a vezető márka.

Weizmann a belga királynál

Belgiumban nagy ünneplésekben részesítették a cionista világszervezet elnökét

Brüsszel, december 20. — Albert belga király december tizenötödikén hosszabb audiencián fogadta Dr. Chaím Weizmann professzort, a cionista világszervezet elnökét, aki az uralkodónak beható információkkal szolgált a palesztinai helyzetéről.

A király Weizmann profesor előtt a cionizmussal szemben táplált nagy szimpátiájának adott kifejezést és szerencsét kívánt a zsidó nemzeti otthon érdekében kifejtett munkához. Dr. Weizmann később Hymans belga külügyminiszterrel, Emil Vandervelde egykori miniszterelnökkel és Ortssal, a Népszövetség mandatórius bizottságának belga tagjával tárgyalt hosszabban a palesztinai mandátummal kapcsolatos ügyekben.

A belga liberális párt vezetője Speyer

szenátor ebédet adott dr. Weizmann tiszteletére, amelyen megjelent a belga főváros politikai és tudományos életének számos kiválósága.

Brüsszel zsidósága Weizmann tiszteletére Belgium népszövetségi reprezentánsának Gottschalknak házában estélyt rendezett, ahol megjelent a hitközség konzistoriumának több tagja, Philipsen, a Jewish Colonisation Association elnöke és számos olyan zsidó notabilitás, akik eddig távol tartották magukat a cionizmustól.

A következő napon Hymans belga külügyminiszter reggelit adott Weizmann tiszteletére, amelyre meghívót kaptak a belga fővárosba áttasált diplomaták és számos előkelő politikus.

Justizmord Innsbruckban

Halsmann Fülöp diákot, akit azzal vádoltak, hogy gyilkossági szándékból a mélységbe lökte az apját, bizonyítotték nélkül tízévi fegyházra ítélte az innsbrucki bíróság

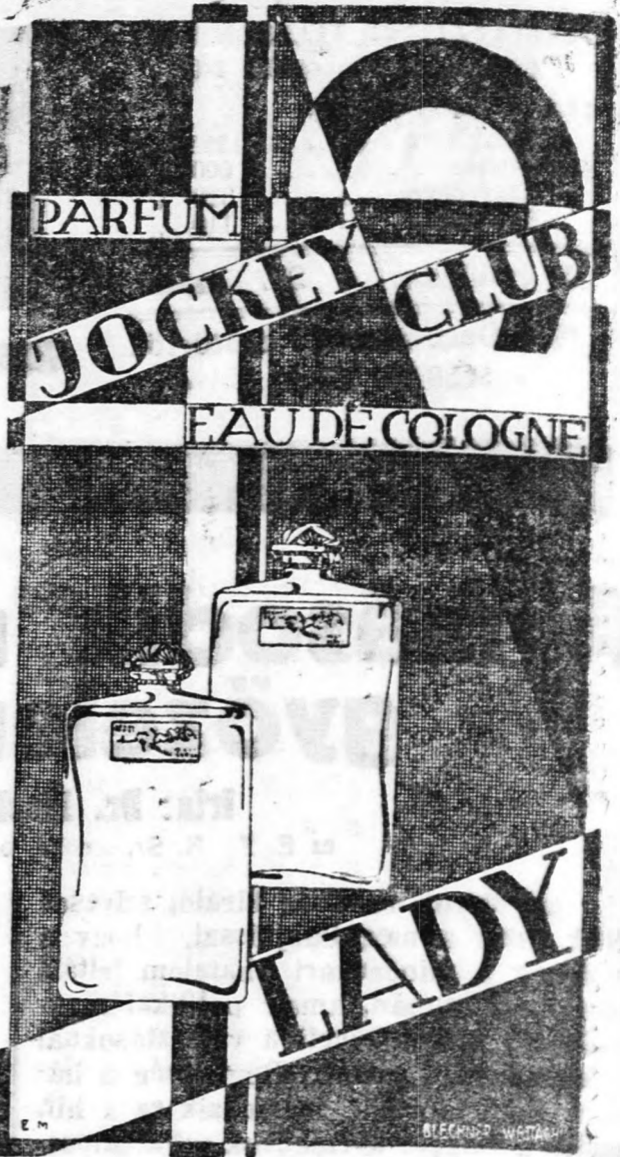
Innsbruck, dec. 19. Emlékeztetés még, hogy szeptemberben Halsmann Ernő rigai származású fogorvost Innsbruck mellett egy szakadéknál holtan találtak meg. A szerencsétlen fogorvossal együtt volt a kiránduláson annak egyetlen fia is, a husz esztendő Halmann Fülöp, aki apjának a mélységbe való zuhanása után azonnal a legközelebbi mentőállomásra rohant, ahonnan az innsbrucki mentőknek telefonált segítségért. A mentők, valamint az Innsbruck közelében levő halai állomásról külön mentőexpedíció indult Halmann fogorvos felkutatására. A szerencsétlen fogorvost a mentőexpedíció meg is találta. Az öreg Halmann testén borzalmas zúdások voltak és mire a mentőágyra tették, már halott volt. Halmann Ernő tragikus halála után Hallban és Innsbruckban arról kezdtek a család egyes ösmerősei sugdosni, hogy Halsmann fogorvos nem halt meg természetes hallal, hanem fia, Fülöp lökte le a szakadékba azért, mert az utóbbi időben kettőjük között kontroverziák támadtak. A fiatal Halmann még a rá következő napon letartóztaták. Az innsbrucki esküdtszék előtt szombaton került tárgyalásra a fiatal Halmann ellen hivatalból megindított gyilkossági per. Innsbruckban és általában mindenütt, ahol a Halmann- esetet ismerték, az volt a szent meggyőződés, hogy Halmann egészen biztosan fel fogják menteni a szörnyű vád és következményei alól. Annál borzalmaasban hatott azután az, hogy a négy napig tartó tárgyalás után Halmann az innsbrucki esküdtszék közül kilencen bűnösnek találták, minél fogva a bíróság gyilkosság miatt tízesztendei súlyos fegyházra ítélte a fiatal Halmann.

Halsmann védője Ausztria legelső kriminalistája, dr. Pressburger Richárd volt, aki két órában keresztül tartó beszédében vaslogikával kimutatta, hogy semmiféle bizonyíték sincs amellett, hogy a fiatal Halmann megölte volna édesapját, mindez azonban nem használ. A bíróság tárgyalótermében botrány tört ki, hogy a bíróság elnöke csendőri karhatalmat volt kénytelen

igénybevenni és azzal ürítette ki a termét.

Pfuj és Justizmord kiáltások hallatszottak a közönség sorából. Megrendítő jelenet volt az, amikor a fiatal Halsmann teljesen feldult lelkiállapotban, a legkülönbözőbb országokból odaérkező rokonaitól a legdermesztőbb csendben, de könnyek között és füldekolva azt kérdezte, hogy bűnösnek tartják-e őt.

Halsmann rokonai a szerencsétlen vádlott vérdermesztő kérdéseire csukló zokogással felelték azt, hogy kizártnak tartják a szörnyű vádat. Halmann nem je, a tragikus halálba halt Halmann fog-

orvos nővére, sirva ölelte át az öccsét és szintén egyike volt azoknak, akik a bíróság felé odakiáltották a Justizmordot. Pressburger dr. védő egyelőre innsbrucki notabilitások előtt oda nyilatkozott, hogy miután ugyanis semmiféle panaszt jelentett be, védené, a tragikus sorsu fiatal Halmannt a felelősségi tárgyaláson ugyanis fel fogják menteni.

— Táncestély az újságíróklubban. Ma csütörtök este az Újságíróklubban Jazz band táncestély lesz, melyre tagokat és vendégeket szívesen lát a klub vezetősége.

Rádió-amatőrök!

A berlini nemzetközi Rádió-Világ kiállítás összes újdonságai kaphatók. Kérje saját érdekében a most megjelent terjedelmes árjegyzékünket.

A most megnyílt

RÁDIÓ-Szalónunkban

díjtalan bemutatás. Saját modernül felszerelt Rádió-Szanatórium

ELECTRICA

Cluj, Piata Unirii No. 28.

Eladás nagyban és kicsinyben!

Eladás nagyban és kicsinyben!

HIRDESSZEN AZ UJ KELET-ben

20% engedmény!

Legolcsóbb ruhatüzet!

Karácsonyi és újévi vásár alkalmával 20% engedmény Baumzweig ruhatüzetben (v. Párisi Aruházzal szemben)

20% engedmény!

Legolcsóbb ruhatüzet!

A Székesfehérvári Erdélyi mérnök

Cluj-Kolozs

Kelet tud.) az egyes székelyek. Tudvale törvény értelmében gazdasági mint a Kelet-Kolozsvár. Az erdélyi törvényválasztási

A legnagyobb lelmi szakot totta ki, a szavazásra való leszállásunk nyomó több gyelmezetlen

területének rászpárt jel Banca Gen. szavaztat. Comsa Jonel városi bank

vai nagykereskedés, a 4 szavazatot Ugyancsak jeli kerültek es iparkamar

lamiat a me Az utáni székelygazdátja támogatott. Mihály, a Bányák igazgatója. A mező felöltés a ne Molotov Val zattal megvált

nicvi gazdasági vázattal kisebb Ugyancsak

— Minden pusztul el B lentik: A Bú tisztikai hivatali halálozás tati adatok évben 13831 vész áldozat képest is en Ugyanis 207 vészben, tel tudóba j áldoznak száma is halálesettel 1115 halottja ma is szapor

— Stanciu törölték a pe Nagyvárad pi számában Stanciu Ioan protekciók s jutott két na dörtség többi nya miatt el sőtől tartani ügyesség a lyezte Stanciu len megjel pillanatában tériumhoz ug ciu viselt do közoktatásig rendelte el, h zus „tanárt” tagjaink sorá

A szakkamarák és egyetemek szenátorválasztásain is a nemzeti parasztpárt jelöltjei győztek

Erdélyben kereskedelmi szenátor Comsa Jonel, ipari szenátor Mircea mérnök, mezőgazdasági szenátor dr. Moldovan Valér, egyetemi szenátor pedig dr. Jacob Jacobovici sebészprofesszor lett

Cluj-Kolozsvár, december 19. Az *Uj Kelet tud.* Ma zajlottak le az országban az egyes szaktestületek szenátorválasztásai. Tudvalevő ugyanis, hogy a választási törvény értelmében az egyetemek, a mezőgazdasági és a munkakamarák, valamint a kereskedelmi és iparkamarák 4-4 szenátort választanak az egész ország területén. Négy választási körzetbe vannak a kamarák bocsátva, Bukarest, Kolozsvár, Galac és Kisebec központtal. Az erdélyi kamarák Kolozsváron szavazták a törvényes épületében elhelyezett választási helyiségben.

A legnagyobb érdeklődést a kereskedelmi szakosztály szenátorválasztása váltotta ki, amelynek bizonyítéka az, hogy a szavazásra jogosultaknak közel 90 százaléka leszávozott. Elégteljesüléssel kelünk, hogy a zsidó választók túlnyomó többsége ezalkalommal is felelősen teljesítette politikai kötelességét és a Zsidó Választási Blokk intézőinek megfelelően a nemzeti parasztpárt jelöltjére, dr. Comsa Jonelre, a Banca Centrala vezérigazgatójára adta szavazatát. A leadott 105 szavazatból Comsa Jonel 70, Szemere Miklós nagyváradi bankigazgató 23, Vulcu Joan dévai nagykereskedő 8, Negulescu Athanasz erede, a nagyváradi iparkamara elnöke 4 szavazatot kapott.

Ugyancsak a nemzeti parasztpárt jelöltjei kerültek ki győztesen a kereskedelmi és iparkamarák ipari szakosztályánál, valamint a mezőgazdasági kamaráknál is. Az ipari szakosztály jelöltjei közül Mircea Comsanin mérnök, az UGR központi vezérigazgatóját, a nemzeti parasztpárt támogatót 55 szavazattal, dr. Marcus Mihály, a Banca Romana aradi fiókjának igazgatóját 33 szavazattal kapott. A mezőgazdasági kamara szenátorjelöltje a nemzeti parasztpárt részéről *Moldovan Valér dr.* volt, akit 107 szavazattal megválasztottak. A liberális *Martinic* mezőgazdasági akadémiai tanár 74 szavazattal kisebbségben maradt.

Ugyancsak szertan zajlottak le az egye-

— Minden hatodik ember tüdőbajban pusztul el Budapesten. Budapestről jelentik: A Budapest székesfővárosi statisztikai hivatal elkészült a város múlt évi halálozási statisztikájával. A közlést adatai szerint Budapest a múlt évben 13831 ember halt meg. A tüdővész áldozatainak száma a múlt évhez képest is emelkedő tendenciát mutat. Ugyanis 2079 ember pusztult el tüdővészben, tehát minden hatodik halott tüdőbaj áldozata volt. A rák áldozatainak száma is nőtt. A tavalyi 1021 rákos halálesettel szemben az idén a ráknak 1115 halottja van. Az öngyilkosok száma is szaporodott.

— Stanciu Ioan nagyváradi „tanárt” törölték a pedagógiai kar tagjai közül. Nagyváradi tudósítónk jelenti: Tegnap számában megírta az *Uj Kelet*, hogy Stanciu Ioan joghallgatót, aki különös protekciónak segítségével tanári álláshoz jutott két nagyváradi intézetben a rendőrség több ízben antiszemita botránya miatt eltartóztatta. Miután székességtől tartani nem lehet, a nagyváradi ügyészség a mai napon szabadlábra helyezte Stanciut, akit azonban kellemetlen meglepetés ért szabadulásának pillanatában. A közoktatásiügyi minisztériumhoz ugyanis jelentés ment Stanciu viselt dolgairól, mire Costacescu közoktatásiügyi miniszter táviratilag rendelte el, hogy a tulságosan ambiciózus „tanárt” töröljék a pedagógiai kar tagjaink sorából.

tenti szenátorválasztások is. A kolozsvári egyetem tanári kara Jacob *Jakovovici* sebész-professzort, az orvosi fakultás volt dékánját választotta meg 40 szava-

zattal, Alexandru Lapedatu volt kultusz-miniszterrel szemben, aki 25 szavazatot kapott. Jacobovici a nemzeti parasztpárt, Lapedatu a liberálisok jelöltje volt. A

csernovici egyetemen Romul *Cancea*, a jasi egyetemen pedig *Bratu* nemzeti parasztpárti professzorokat választották meg szenátorokká. A bukaresti egyetemen *Balacescu* professzort választották meg Pangradi volt liberális rektorral szemben. A fővárosi körzethez tartozó kereskedelmi és iparkamarák ipari szenátora Max *Ausschnitt*, a Titan-Nadrag-Galan Vasművek vezérigazgatója, kereskedelmi szenátora pedig Apostol *Popa* lett. Galacban szenátorrá választották *Oprea Jánost* a temesvári kereskedelmi és iparkamara liberális elnökét.

Háromszázötven lábnyi vastagságu ködréteg nehezedik Londonra

Megakadt a forgalom egész Angliában

London, december 19. Tegnap dél óta újabb sűrű köd ereszkedett le csaknem az egész szigetország fölé. A köd a fő-

város felett a gyárkémények füstje miatt természetesen még sűrűbb és vastagabb. Szakértők háromszázötven lábnyi vas-

tagságúra becsülik a ködréteget, amely most a szélsőséges időben teljesen mozdulatlanul fekszik London felett. Az igen sűrű köd országsszerte forgalmi zavart idézett elő. A főváros közelében egy autobusz az árokba fordult s a croydoni repülőtéren egy a hangárja előtt leszállni készülő bombavető repülőgép összeütközött egy gépkocsival. A vonatok nagy késséssel közlekednek s a légi járatokat nagyrészen beszüntették. Southamptonban több hajó a kikötőben maradt s menetrendszerű indulását elmulasztotta. A vonatokat szabályos időközökben kilőtt jelzőpatronokkal s nem a közönséges fényjelekkel tudatják a szemafor tilos állásáról.

WIMPASSING

hócipő a védelem, eső, hó és sár ellen.

Az angolok a szovjet befolyásának tulajdonítják az afgán forradalmat

Megszakadt az összeköttetés Kabullal. A király nem menekült el a fővárosból

Páris, december 19. Madras hírszerint Kabullal, Aigamsztán fővárosával husz órája a drótnélküli táviró összeköttetése is megszakadt. Valószínűnek tartják, hogy az angol-indiai légi szolgálat kénytelen lesz intézkedéseket tenni a Kabullból menekült diplomáciai kar védelmére, akiket a felkelők térhódítása életveszedelembe sodort.

Páris, december 19. Az afgán követés ma kommünket adott közre, mely-

ben megcáfolja az afganisztáni lázadásról a világsajtóba került rémhüreyeket. A királyi család nem hagyta el a fővárost és a diplomáciai testület sincs életveszedelemben.

Londonba érkezett kabuli jelentés szerint a királyi pár nem hagyta el a fővárost és jelenleg is a királyi kastélyban tartózkodik. A főváros utcáin előfordult uccai harcot nem a felkelők, hanem egy rablóbanda inszenázta, akiket a karhata-

lom némi harc után ártalmatlanná tett. A királyné galambfővő-versenyen vett részt a napokban, amelyen a likosság nagy óvákokban részesítette.

London, december 19. Az angol sajtó az afgán forradalomban a szovjet befolyását látja. A lapok rokonszervesen irnak Amanull ahkirályról, akinek modernizáló törekvései már régen kivívták Anglia és Angol-India szimpátiáját.

Paraguay és Bolivia beszüntették az ellenségeskedéseket

Kizárták tartják az ellenségeskedések kiújulását

Genf, december 19. Bolivia külügyminiszterének ma újabb távirata érkezett a Népszövetséghez, melyben a kormány nevében közli, hogy a főparancsnokság kormányutastásra kiadta a rendeletet a határ mentén lévő összes csapattesteknek, hogy kerüljenek minden támadást. Ugyanebben a jegyzékben felhívja a Népszövetség figyelmét arra a külügyminiszter, hogy Paraguayban 18-28 éves életkorig minden férfit mozgósítottak s nagyszámu paraguayi katonaság menetel a vitás zóna felé.

A jegyzéket Genfből a főtávkari hivatal azonnal továbbította a tanács összes tagjaihoz.

Berlin, december 19. A Wolff távirati iroda washingtoni jelentése szerint Bolivia kormánya ma jegyzékben értesítette a pánamerikai konferenciát, hogy közvetítését a háborús konfliktus ügyében elfogadja.

Páris, december 19. A lapok közlése szerint Briand tegnap tovább folytatta fáradozásait a Bolivia-Paraguay közötti konfliktus likvidálása iránt. Ma Venezuela, Cuba és Chile délamerikai államok népszövetségi képviselőit fogadta a francia külügyminiszter s velük is meg tárgyalta a délamerikai helyzetet.

A Délamerikából érkezett kedvező hírek hatása alatt a sajtó nem tartja valószínűnek a népszövetségi tanácsnak rend kívüli ülészakra Párisba összehívását. Ez most már csak abban a nem várt esetben következhetne be, ha a fegyverszünetben lévő felek újra megkezdének a komoly ellenségeskedést, amit itt Párisban különösen Brazília, Argentína és Chile gazdasági bojkottal való fenyegetése következtében csaknem kizárt lehetőségnek tartanak.

Páris, december 19. Washingtoni je-

lentés szerint a pánamerikai konferencia meglepéssel vette tudomásul Bolivia és Paraguay kormányainak azon bejelentését, hogy az ellenségeskedést beszüntetik és hajlandók a közöttük előfordult konfliktust döntőbíróská elé vinni.

Délamerikában mindenütt megnyugvással fogadták a két kormány újabb proklamált békés szándékait.

Briand külügyminiszter ma ismét fogadta a braziliai nagykövetet.

Marconi új készüléket talált fel a rádióhullámok továbbítására

London, december, 19. Marconi, a szikratáviró világhírű feltalálója a rádió tökéletesítésére irányuló kutatásai során új készüléket talált fel az elektromos hullámok továbbítására, amely teljesen függetleníti a hallható hangot és a leadott szikratáviró jelek érthetőségét a gyakran most még zavaró légköri kisü-

lésektől. Hír szerint a készülék lehetővé teszi azt is, hogy ugyanabban az időben szórakoztató programot közvetíthessenek s egyidejűleg szikratáviratokat is leadhassanak ugyanegy állomásról anélkül, hogy a párhuzamos leadások egymást a legkisebb mértékben zavarják.

Chanukka-ünnepélyek

A szebeni Pro Palesztina Liga chanukaestélye.

A szezon legnagyobb sikerű műsoros estélye volt a szebeni Pro Palesztina Liga chanukaestélye, amelyet Giszka-lay Chanuka est. c. versével kezdődött. Goldstein Irén hatásos előadásában. A Chanuka menóra kitűnő és izléses rendezése Goldstein Irén rátermettségét dicséri. A Chanukadélután c. egyfelvonásos szereplői, a Maksivák és Barisz-sziánusok általános tetszést arattak. Klepner Bella, Rosner Janka, Neu Bö-zsike Stein Bözsike és Weisz Jenő ked-vesen mozogtak a színpadon. A darab végén Weisz Jenő gyújtotta meg a cha-nukagyertyákat a somérok énekkará-nak éneke mellett. Korn Sándor elő-képe, A Babel vizeinél, fokozta a kö-zönség ünnepi hangulatát. Hajdu Anna táncszáma elismerést és tapsot aratott. Schlesinger Jentus és Kassovitz Mancsi táncduója általános meglepedést vál-tottak ki. Korn Sándor harmadik elő-képe, a Hűségök hívsága az estély kimagaslóan legszebb száma volt, mely percek tartó tapsra ösztönözte a közönséget. Korn Sándor, aki ezidőszert az egyik szebeni kémiai gyár tulajdonosa, aki azelőtt Lillien tanítványa volt és lelkes munkása a szebeni zsidó közélet-nek. A műsört a hajnali órákig tartó tánc követte a legjobb hangulatban. Az anyagilag és erkölcsileg egyaránt fényesen sikerült estély megrendezése körül Ritter Hermanné, a Pro Palesz-tina Liga elnöknője szerzett örök érde-meket magának. Mellette Löbl Józsefné dr. Antal Sándorné, Kovács Izsóné, Ehr-rental Ferencné és Schlesinger Ábra-hámné dolgoztak nagy odaadással az est sikerén, mely tekintélyes összeg-gel járult hozzá a K. K. L. Chanukaak-ciójához.

A dícsőszentmártoni kis Aviva nagy-sikerű Chanukaestélyt rendezett, mely nek minden számát a kis Aviva bájos lánykái adták. A kis cionista lányok hónapokig tartó lelkes munkával ké-szültek el az estélyre és meglepően szép teljesítménnyel felejtethetetlen él-ményt szereztek a hallgatóságának. A műsört Krausz Edithke vezette be, aki rendkívül tehetségesen szavaltta el Hirsh Simon barissziánus prólóját. Ke-lemen Gizl Eminescu Mama c. versét szavaltta szépen, míg Schwartz Rachel, a Chanuka c. verset figyelemreméltó rátermettséggel interpretálta. Rendkívül bájosak voltak a kis Avivalányok a műsor következő számában, mely a Krausz Juditka, Kelemen Ibi, Sámuel Lola és Schmarz Rachel által táncolt ballet volt. A közönség szünni nem aka-ró tapsai megismételték ezt a kitűnő műsorszámot, melyet a Kelemen Piri és Ibi és Kohn Lily által előadott Aki el-ment (Sas László egyfelvonásosa) elő-adásosa követett. A Zwiit-Zwatt c. héber és Werwale c. jidis dal is nagyon szépen sikerült. A műsört a Chanuka

előtti délután c. egyfelvonásos jelenet zárta be, melyben Krausz Edit, Schwartz Olga, Mózes Juci, Horovitz Nuca és Krausz Judit adtak elő. A szü-netekben Markovits Gyuri kedvesen és szellemesen konferált. Weisz Olga kis Aviva elnöknő lelkes odaadása, mellyel az estélyt előkészítette, megmutatko-zott a sikerben. Vértés Albertné és dr.

Wilhelmné László Kató vették ki még részüket az estély körüli munkából, mely a K. K. L.-nek is sikere volt. Az egeresi chanukaünnepély. Tegnap beszámoltunk a nagysikerű egeresi cha-nukaestélyről, amely 3000 lej tiszta ie-vételt eredményezett a Keren Kajemet-nek. A beszámolóban tévedés csuszott be, amelynek helyreigazításaképen kö-

zöljük, hogy a kétszer is megismételt nagysikerű apacstáncot Ziegler Zsenike táncolta Korach Babával. A termeket díjmentesen Ziegler József ur bocsátot-ta rendelkezésre, aki régi munkása a Keren Kajemetnek, mint Keren Kaje-met biztos. Ezt a tisztséget jelenleg leá-nya, Ziegler Ilonka tölti be.

Liberális hajsza a Banca Chrissoveloni ellen

A Viitorul szerint a bank elbocsátotta román tisztviselőit és külföl-dieket alkalmazott helyettük. A kormány elrendelte a vizsgálatot

(Bucuresti-Bukarest, december 19. Az Uj Kelet tud.) Egy idő óta a liberális sajtó sorozatosan támadja a Banca Chrisso-velonit és a bankkal összefüggésben álló érdekeltségeket. Ez a sajtókampány való-ságos hajszává fejlődött, amely mögött nyilvánvalóan a liberális töke áll. Tudva-lévő ugyanis, hogy a Banca Chrissove-lo-ni volt az első nagy romániai pénzügyi-élet, amelynek a liberálisok által elzár-t külföldi töke közvetlen érdekeltséget vál-lalt, amikor a Banca Chrissoveloni 200 millióra emelt alaptőkéjének egy igen te-kinélyes részét a bécsi Bodenkreditan-stalt vette át.

A liberálisok hajszaja is ezzel a tran-zakcióval van kapcsolatban. A mai Viito-ru-l azon a címen támadja a bankot, hogy amióta az új kormány hivatalába lépett, a Banca Chrissoveloni elbocsátotta román tisztviselőinek jórészt, akik helyébe nagyszámu külföldi személyzetet alkal-mazott, úgyhogy a fontosabb osztályok vezetői majdnem kivétel nélkül külföldi utlevéllel jött idegenek. A liberális lap er-tesülése szerint a Banca Chrissoveloni egyik igazgatója, aki osztrák állampol-gár, állandóan inzultálja a román tisz-tviselőket és elbocsátással fenyegeti őket, azzal az indoklással, hogy „ma

mindent megtehet, mert a kormányt a zsebében tartja. Kétségtelen, hogy a liberális töke által inspirált Viitorul állításai alátámasztásá-gal nemcsak pénzügyi, hanem sokkal inkább politikai motívumok húzódtak meg. Mindamellett a munkaügyi mi-niszterium szükségesnek látta, hogy vizsgálatot indítson a liberálisok által emelt panasz ügyében. A vizsgálat fog-ja eldönteni, vajjon igaz-e, hogy a Banca Chrissoveloni elbocsátotta a román tisztviselőit és előnyben részesíti a kül-földi alkalmazottakat.

Szovjetországban tovább terjed az antiszemita mozgalom

A minszki nagyiparban a munkavezetők zsidó munkás-leányokat bántalmaztak

Berlin, december 19. Oroszországból érkezett hírek újra megerősítik azt a hírt, hogy Szovjetországban az anti-szemita kilengések nem szűntek meg, ha nem a szovjethatóságoknak is komoly gondokat okoz. A gyárakban szervezett munkások is szitálják az antiszemitizmust és a falvakban a szovjetek megbízottai nem nyújtanak kellő védelmet a zsidók-nak. A főiskolákon szintén tovább terjed az antiszemitizmus, dacára azoknak az ellenintézkedéseknek, amiket Moszkva urai fogamatosítottak.

Pehéroroszországból érkező hírek sze-rint néhány városban, elsősorban Wor-nesben nemcsak tüntettek a zsidók ellen, hanem néhányukat bántalmazták is. A Leningrád melletti Schlussemburgban, a hol javarészt németek laknak, zsidó gyá-rimunkásokat bántalmaztak. A minszki üvegyárban négy művezető zsidó mun-kásleányokat bántalmazott. A munkásleányok az esetet bejelentették a hivatalos fórum-oknak, ahonnan azonnal intézkedtek. A négy művezetőt és néhány munkást, a kik a felbújtó szerepére vállalkoztak, a hatóságok letartóztatták és átadták őket a bíróságnak.

A bántalmazók ellen a szovjetsajtó ér-tesülése szerint szigorúan fogják eljárni. Nemcsak testisértésért és személyi szabad-ság megsértésért fogják őket felelőségre vonni, hanem az alkotmányba ütköző más bűnökért is. Az orosz alkotmány értelmében ugyanis szigorúan büntetik mindazokat, akik a nemzetiségek közötti viszonyt szítanak és akik a munkás-közletársaság tekintélyét csorbítják. A minszki üvegyár művezetőit és társai-kat ezen a címen állítják bíróság elé.

Itt említjük meg, hogy Leningrad 80 éves főrabijja, Katzenelbogen súlyos anyagi gondokkal küzd. A kommunista komité ugyanis 100 dollár állapított meg a főrabij lakbérére fejében, amit ha-vonta kíméletlenül behajtanak rajta. A

főrabij mindössze abból a jövedelemből él, amit lakásának bérbeadott két szobá-jából kap. Leányai tanítással foglalkoz-nak, de ennek jövedelme olyan csekély, hogy életemre is alig telik belőle.

A városi tanács saját autóbuszüzem beállít-ásával akarja megjavítani Kolozsvár uccai közlekedését

Nyugati nivóra fog emelkedni a város autóbuszforgalma

(Cluj-Kolozsvár, december 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kolozsvár egyik leg-régibb és jelentős fontosságú problémája az uccai közlekedés zavartalan lebonyo-ltása, amelyek az összes eddigi kísérle-tek mellett sem sikerült kielégítő megol-dáshoz juttatni. A közlekedésügyi mi-zériák különösen a téli hónapokban ütök fel fejüket, amikor a hóval borított ko-lozsvári ucca rendes velejárója a meg-feneklett, gödrökbe rekedt autóbuzs, amely a maga elstrapatlóságába még a legsimább és legrendezettebb utvonalo-kon is csak nehezen tud vándorolni.

Végre a városi tanács is rájött arra, hogy Kolozsvár balkáni jellegű autóbuzs-forgalmát épen ideje rendbeszedni, mert mégsem járja az, hogy a kolozsvári uc-cákon úgy zörögjenek és vándorogjanak a villamospótló autóbuzsok, mint falu-helyen a szekerek. Ugy tudjuk, hogy a városi nagytanács mai ülése elé a tanács javaslatot terjeszt elő, amelyben egy mo-dern, városiasított autóbuzsjárat beállít-ására tesz előterjesztés. A városi autó-buzsok a legmodernebb gyárból kikerülő, hatalmas, már külsejükben is impozáns, fényes gépkocsik volnának, amelyek

majdnem kizárnák a mostani autóbuzs-járatoknál olyan gyakori szerencsétlen-ségeket. Arról nincs szó, hogy a mosti forgalomban lévő autóbuzsokat azonnal kivonják a forgalomból, de minden te-kintetben helyes, hogy maga a város jár-jon elől jó példával és ezen az uton kény-szerítse rá az autóbuzsvállalkozókat a Kolozsvár igényeinek megfelelő gépko-csik beállítására.

A terv szerint a városi autóbuzsok vi-lágvárosi viszonylatokban is megfelelő közlekedési eszközök lennének és ezen a révén Kolozsvár külső képe egyszerre megváltozna. Elégé sajnálatos, hogy a tanács eddig nem gondolt erre a fontos problémára.

— A Keren Hajjeszod-iroda közlemé-nyet. A Keren Hajjeszod központi iro-dája közli, hogy dr. Jordán Viktor szatmári orvos bejelentette, hogy a Ke-ren Hajjeszod országos választmányá-ba történt megválasztását nem fogad-ja el.

Végleg megszüntetjük gramofon és lemezraktárunkat, ezért az összes raktáron lévő gépeket és lemezeket féláron kiárusítjuk
Legjobb alkalom szép karácsonyi és újévi ajándék beszerzésére.
Triska I. Cluj, Str. Saguna 14.

Select-mozgó Premier I
ADOLPH MENJOU
közkezdelt művész
Király inkognitóban
elsőrangú vígjátékban. (Monopoli Paramount-film.)

Csütörtök,
Az Uj Kelet a zsidóság Főszerkesztő: Felelős szerke az Uj Kelet forrás na

— Boncs akar tárgyal Prágából jele Benes külüg francia lapok hogy a mag fog a békesz ról. Hogy me nyilatkozatáb Prager Tage kapcsolatban illetékes szem jelentettek ki mány eddig. a kérdéseben kérdést intéze hogy hajland kérdésben tá mány válaszá ta a tárgyalá

A NÁTHA betegség, Ana yossága.

— Hetvené mexikói város zönséget és 2 tínt vejük a l ból jelentik: páratlanul álló hirasdás Jilote Szombaton es nagy része épe ventagu fegyv városkát. A v pár perc alatt az épületet dí A moziban se magához se tét ta meglepetése res bandita el többi pedig fe vő férfiakat, i terem baloldala oldalra parant tunó szépségü nők sorából, a rakozó örségn ták, hogy leán jelenetek köv gással térdre diták előtt, a f hogy az össze szívesen átadj bocsássák sza ták erről halk szonkét leány leple alatt nyo zeli város kaj tesítették a va az üldözésnek ménye sincs.

* Védjétek n pasztikák által gyakori beteg nehányat szája nem kap sem k dást, sem grip tárakban és d

— Haldoklik ból jelentik: Cadorna mars és miatt ves den pillanatba na marsal az o noka volt a há front áttörési és Diaz táborn

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánásági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Benes békeszerződési pontokról akar tárgyalni a magyar kormány Prágából jelentik. A Párisban időző Benes külügyminiszter rövid idő előtt francia lapok tudósítóinak kijelentette, hogy a magyar kormányval tárgyalni fog a békeszerződés bizonyos pontjairól. Hogy melyek ezek a pontok, azt nyilatkozatában nem jelölte meg. A Prager Tageblatt ezzel a kijelentéssel kapcsolatban kérdést intézett budapesti illetékes személyiségekhez, ahol annyit jelentettek ki, hogy a csehszlovák kormány eddig konkrét javaslatot ebben a kérdésben nem tett, csak általános kérdést intézett a magyar kormányhoz, hogy hajlandó-e Magyarország ilyen kérdésben tárgyalni. A magyar kormány válaszában készségét nyilatkozta a tárgyalásokra.

A NÁTHA hosszantartó és kellemetlen betegség, Anacot-pasztila a legjobb orvossága.

Hetventagu banda támadta meg a mexikói város mozijában szórakozó közönséget és 22 leányt kiválasztva eltűnt veük a hegyek között. Newyorkból jelentik: A maga körülményeiben páratlanul álló leányrablásról érkezik híradás Jilotepec mexikói városkából. Szombaton este, amikor a lakosság nagy része épen moziban volt, egy hetventagu fegyveres banda lepte meg a városkát. A városháza gyenge őrségét pár perc alatt lefegyverezték, azután az épületet dinamittal felrobbantották. A moziban szórakozó közönség még magához se térhetett a robbanás okozta meglepetéséből, mikor husz fegyveres bandita elállotta a mozi kijáratát, a többi pedig felszóllította a moziban levő férfiakat, hogy sorakozzanak fel a terem baloldalára, a nőket pedig a jobb oldalra parancsolták és huszonkét felvett szőcségit leányt választottak ki a nők sorából, akiket átadták a kint várakozó őrségnek. Mikor az anyák látták, hogy leányaikat kivezetik, iramiai jelenetek következtek. Hangos zokogással térdre vetették magukat a banditák előtt, a férfiak pedig kijelentették, hogy az összes náluk levő értékeket szívesen átadják, csak a leányokat bocsássák szabadon. Azonban a banditák erről hallani sem akartak s a huszonkét leányt lovaiakra emelve, az éj leple alatt nyomtalanul eltűntek. A közeli város katonai őrségét azonnal értesítették a vakmerő leányrablásról, de az üldözésnek mindeztideig semmi eredménye sincs.

Védjétek meg magatokat Panilavin pasztillák által a légzőszervek most oly gyakori betegségei ellen. A ki naponta néhányat szájában elolvadni hagy, az nem kap sem köhögést, sem torkgyulladást, sem gripptét. Kaphatók gyógyszerárakban és drogériákban.

Haldoklik Cadorna marsall. Rómából jelentik: A Bordigherában lakó Cadorna marsall súlyos érelmeszesedés miatt veszedelmesen beteg és minden pillanatban halálát várják. Cadorna marsall az olasz hadsereg főparancsnoka volt a háborúban egészen az olasz front áttöréséig, amikor visszahívták és Diaz tábornokkal cserélték föl.

Karácsonyra SELYMET legolcsóbban

„LYONNAISE“ selyemgyár lerakatóban vásárolhat

Cluj, Str. Regina Maria (volt Deák F.-u.) 3.

A borzalmas berlini tűzvész három áldozata meghalt a kórházban

Berlin, december 19. A tegnapi borzalmas tűzvész áldozatai közül három sebesült meghalt a kórházban. Ötvenhat sebesült ápolás alá vettek. A tűzvész színhelye borzalmas képet mutat. A tűzvészrel egyidejűleg több más tűz is volt Berlinben, ahova szintén ki kellett küldeni a tűzoltókat. Az Altbraunstrassén egy jutagyrá gyulladt ki, melynek jute-

készlete elégett. A Linneburgstrassén egy autógarage gyulladt ki, melyet gyorsan kellett lokalizálni, mert nagy benzinkészlet volt benne felhalmozva. Itt három tűzoltó megsebesült. A Kurfürstendammon egy táncoklál gyulladt ki. A tűzoltóknak reggel 7 óra tájban végre sikerült az összes tüzeket lokalizálni.

Vakító napfényben halad a Déli Sark felé a Byrd-expedíció

London, december 19. Sydney-i jelentés szerint Russel Owen, a délsarki Byrd-expedíció tagja szikratávíró útján értesítést küldött a sarkvidéken tett előhaladásukról. Russel közli, hogy néhány napos pihenő után vakító napfényben most már újra tovább haladnak dél felé. Az időjárás kedvező és csaknem melegnek mondható, úgyhogy gyapjúingben nem is érzik hidegnek a hőmérsékletet és fedetlen fővel is tartózkodhatnak a fedél-

zeten. Hetek óta az expedíció nem látott más élőlényt utközben, csak fókákat, amelyek meglehetősen nagy számban fordulnak elő az uszó jégtáblákon. A fókákat itt nem fenyegette évezredek óta semmi veszedelem s ehhez képest nincs beléjük oltva az ösztönös félelem s annyira nem törődnek az emberrel és a hajóval, mintha nem fenyegethetné semmi veszély őket.

— Eljegyzés. Schwartz Ibolyát Lüki elfjegyezte Müller Lajos bornagykereskedő Sighetről. Minden külön értesítés helyett.

— Feuerwerker Blanka Sighet és Liebermann József jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

— Müller Lipót a petrosényi főrabbi fia elfjegyezte Halpert Zsuzkát, a nagyszombati főrabbi leányát. Minden külön értesítés helyett.

— Rablógyilkos autóbánditák a bécsi bíróság előtt. Bécsből jelentik, hogy az esküdthíróság tegnap tárgyalta Nad-

vornik Lajos és Wacsek Ferenc autóbánditák bűnügyét, akik Hornstein taxisoffort hátulról agyonlőttek, kirabolták és a letartóztatásukra odaérkezett rendőrt szintén megölték. Nadvornik és Wacsek rengeteg autót loptak eddig össze. Kiderült, hogy első közös bűncselekményüket tizenhét éves korukban hajtották végre. Akkor lopásért tizennyolc hónapot ültek. Nadvornik bevalotta a rablásokat. Tagadja azonban azt, hogy a gyilkosságban résztvevett volna. Személyi adatai között elmondta, hogy atyja kormánytanácsos volt Ausztriában.

Nagy kiárusítás!

A legújabb női kabátok és szőrmebundák minden elfogadható árban kiárusítatnak a

Diamantstein Lázár

konfekció áruházában Cluj, Reg. Ferdinand 25. (Főpostával szemben.)

Szőrmebundák	5000 leitől
Női modell kabátok	2000 "
Leányka kabátok	1200 "

Kiárusítás! Kiárusítás!

— Spanyolországban egy alagút-beomlás tizenhat embert maga alá temetett. Madridból jelentik, hogy a Freneusoknak San-Sebastiantól délre eső szakaszán egy vasúti alagútmunka közben földomlás történt, mely tizenhat munkást maga alá temetett. Eddig csak két súlyos sebesültet tudtak kihozni az omladék alól. Az eltemetett munkások életbenmaradásához kevés reményt fűznek. A mentési munkálatok folyamatban vannak.

— Ki keres házi tanítót? Tudvalevő, hogy Kolozsvaron számos zsidó diák él, akik egyetlen megélhetési lehetőségüként középiskolák diákok oktatását vállalják. Tudva azt, hogy Kolozsvaron nagyon sok zsidó család van, ahol a gyermekek oktatására szívesen látnának képzett egyetemi hallgatókat, az Uj Kelet szerkesztősége álljon, ingyenesen közvetít szakképzett tanítókat, román, német, francia, angol és héber nyelvtanításra valamint középiskolák diákok előkészítésére. Akik hazitanítóra igényt tartanak, érdeklődjenek az Uj Kelet szerkesztőségében Calea Dorobantilor 14 alatt, telefon 177.

Biztos hatása, enyhe hashajtó a Purgen (Purgó)-Bayer.

Montevideóban Hoover ellen tüntettek. Londonból jelentik: Montevideóból érkezett jelentés közli, hogy Hoover fogadtatása alkalmával Uruguay fővárosában nagy tüntetés volt. A szervezett munkásság felvonult az uccákon „Eljen Sandino tábornok!”, „Eljen „Nicaragua”, „Vesszen az amerikai imperializmus” feliratu táblákkal és a fogadtatási ünnepséget e tüntetéssel jelentékenyen megrövidítette. Montevideo uccáira erős karhatalmat vezényeltek ki s felhívózt szuronyos reguláris katonaság őrzi Hoover szállását is itt-tartózkodási ideje alatt.

— Letartóztatták a tót autonomista kiáltvány szerzőit. Prágából jelentik: Amint a Beriner Tagblatt nyomán a legtöbb külföldi lap is megírta, a tót felvidék autonomistái memorandumot intéztek a Népszövetséghez és a különböző hatalmak kormányaihoz a csehek zsarnokoskodása ellen. A memorandum aláíróit most a csehszlovák hatóságok kivétel nélkül bebörtönözték. Mindannyiukat elszakították családjaiktól és elvitték ismeretlen helyre, úgyhogy a családoknak sejtelmük sincs, hol tartják őket letartóztatva. A legtöbb letartóztatás Pozsony és Trencsénmegyében történt, ahol a börtönök megteltek autonomista letartóztatottakkal.

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

Szép sikerrel folyik a Zsidó Kórházegyesület gyűjtési akciója. A Zsidó Kórházegyesület végrehajtóbizottsága f. hó 16-án, vasárnap tartott gyűlésében elhatározta, hogy január második felében igazgatósági és évi közgyűlést tart a vidéki tagozatok bevonásával. A végrehajtóbizottság örömmel vette tudomásul az elnöki jelentésből, hogy a kórházépület építése befejezés előtt áll és most folynak a fűtési és berendezési munkálatok, továbbá örömmel konstata, hogy az adakozási kedv a kórház javára nemhogy csökkenne, hanem inkább emelkedőben van. Egyedül Kolozsvárolt újabban nyolcan jegyeztek 50-50.000 lejes alapítványt. Hirsch A., dr. Biró Géza, Weisz K., Diamant Izsó igazgató közvetítése által Bécsből egy magát megnevezni nem akaró egyén, Heves Vilmos, Lengyel és Selényi, Rados Mór és Társa, Farkas Ernő, Medgyesről két 50.000 lejes alapítvány érkezett be. Schwartz Izsák és neje megboldogult leányuk Schwartz Johanna orvostanhallgató emlékére egy 25.000 lejes alapítványt tettek. Lederer A. 25.000 lejes alapítványt tett, Hátszegi dr. Szarvas 50.000 lejt adományozott alapítványképen, a felsővisői Chevre Kadisa 10.000 lejt, ugyanott templomi adományokból 18.881 lejt folyt be, dr. Krámer Egeresről 1 vagon gipszet adományozott és az építkezéshez még igen sok helyről folytak be természetbeni adományok, de a helybeli üvegesek díjtalanul vállalták az összes üvegezési munkákat. A vidéki hitközségek közül eddig templomi adományokat küldöttek: Szilágysomlyó, Sarmaság, Sillemed, Nagyilona, Szamosujvár, Dés, Beszterce, Alvinc, Gyulafehérvár, Nagynyed, Jobbágytelke, Pécska, Világos, Egerbég, Teke, Székelykeresztúr, Petrosény stb. stb. Az Erdélyi Ált. Biztosító Rt. 10.000 lejt adományozott, Manchesterből 5000 lejt érkezett egy szegény hadiözvegytől és özv. Hecht Jakabné Cluj, közvetlen halála előtt 5000 lejt adományozott és ugyancsak a többi helybeli zsidó intézetektől is hasonlóképp emlékezett meg. A kórházegyesület vidéki útján Hunyadmegyébe érkezett, ahol Déván, Hátszegen és a Zsilvölgyében alakítja meg a kerületet, illetve helyi csoportokat.

Harmadik éves tanítóműködési jubileum. Zádor Benő, a cluj-i Kong. izr. hitközség népiskolájának ny. igazgató-tanítója f. hó 25-én kedden tölti be szolgálatának 35. évét, mely alkalomból az izr. hitközség volt tanítványai és hívei bevonásával jubileumi ünnepély keretében fogja a jubiláns igazgató érdemeit méltatni. Ezen jubileumi ünnepélyre, mely f. hó 25-én kedden d. e. 11 órai kezdettel a hitk. új óvodája nagytermében fog megtartani, ezúton is meghívtnak a jubiláns igazgató itt tartózkodó volt tanítványai és tisztelői, hogy együtt üdvözölhessék a jubilánst. Üdvözlések, táviratok stb. a hitk. irodába intézendők. A jubileumi ünnepélyvel kapcsolatban lesz az óvoda felszentelési akciója is.

Megnyit a magyar parlament második ülészaka. Budapestről jelentik: A képviselőház ma részleteiben is letárgyalta a házszabálymódosítási javaslatot. Az egyes szakaszoknál Rassay Károly és Bródy Ernő különböző módosításokat ajánlottak s többiben Bethlen miniszterelnök is hozzászólt a szakaszokhoz, precizította a többségi álláspontot. Ezután a jegyző felolvasta a „Magyarország országgyűlésének kormányzó ülészetem” című leirátot, melyben a parlament első ülészakát lezárták és második ülészakát 20-1 kelettel megnyitották jelentette ki. A képviselőház az új ülészakára a holnapi ülésen választja meg tisztviselőkarát.

Si, rödi, korcsolya.
Norvég és angol kötöttárak.
Schuster Emil Cluj

Mit hozzon az angyal? Megmondja

Haldoklik Cadorna tábornagy, az olasz hadsereg háború alatti főparancsnoka

Genf, december 19. Luigi Cadorna tábornagy, az olasz hadsereg egykori főparancsnoka, aki a világháború alatt két éven át volt az olasz hadsereg vezérkari főnöke és tizenkét vesztes csata főződik nevéhez, ma dél óta Bordigherában agyszélhűdés következtében haldoklik. Cadorna már hosszabb idő óta erélyesedésben szenved és az olasz Rivierán keresett gyógyulást. Tegnap délután állapotában hirtelen rosszabbodás állott be. Kedden délután a tábornok halálának híre is elterjedt, de a késő esti órákban érkező jelentések szerint ez még nem következett be. A téves hír arra vezethető vissza, hogy a tábornok ma dél óta teljesen mozdulatlanul fekszik és semmi életjelet nem ad magáról. A délutáni órákban megkezdődött az agónia és a tábornagy halálát minden pillanatban várják.

Oriási botrányt csaptak a kommunisták a cseh parlamentben

Prága, december 19. A képviselőház mai plenáris ülését a kommunisták félórásig tartó hangos kiáltással zavarták meg. Sramek miniszterelnökhelyettes akart a mai ülésen a kormány nevében expozé mondani, de ez nem sikerült a hangos kiabálások és a folytonos nagy zaj miatt, úgyhogy Sramek végül is a gyorsírókhoz állt s nekik mondta be a kormánynyilatkozatot. A kommunisták zajos tüntetésének az volt az oka, hogy a kormány nem akarja levonni a tartományi választások következtetését és nem mond le. Félórás zajongás után végre elült a lármá s megindult a vita a kormánynyilatkozat felett, melyet a képviselők nem is hallottak. A mentelmi bizottság ma tárgyalta Tuka Béla képviselő mentelmi ügyét, akit a pozsonyi ügyesség kéri ki a képviselőháztól és azzal vádolja, hogy a felvidéken felkelést szervezett és elő akarta készíteni elszakadását Csehországtól.

Lemondott az olasz gyarmatügyi miniszter, Tripolisz és Cyrenaika kormányzója

Róma, december 19. Federzoni gyarmatügyi miniszter, Bolzoni helyettes gyarmatügyi államtitkár, Dibono tábornok, Tripolisz kormányzója és Peruzzi, Cyrenaika kormányzója benyújtották lemondásukat. Mussolini mind a négy lemondást elfogadta. A király a lemondott gyarmatügyi miniszter helyébe Mussolinij nevezte ki, aki viszont Dibono tábornokot vette magamellé helyettes államtitkárnak. Tripolisz és Cyrenaika közigazgatását egyesítették és az egyesített tartományok élére Badoglio tábornagy, az olasz nagyvezérkar egykori főnöke került kormányzóvá. Cyrenaika lemondott kormányzója, Peruzzit, az önkéntes fascista milícia vezérkari főnökévé nevezték ki, Bazan tábornok helyébe, akit Mussolini szenátorrá nevezett ki. Bazan tábornok és több más magasrangú katonatiszt szenátori kinevezése vasárnap kerül nyilvánosságra. Szenátorrá nevezik ki a Peanót, a legfelsőbb állami számvéviszék elnökét is, akinek helyébe Gasperini királyi tanácsos kerül.

Az amerikai szenátus ratifikálni fogja a Kellogg-egyezményt. Berlinből jelentik: A Wolff táviratai iroda washingtoni jelentése szerint a szenátus külügyi bizottsága tegnap tizennégy szavazattal két szavazat ellenében azt a határozatot hozta, hogy a Kellogg-egyezményt a szenátusnak ratifikálásra ajánlja.

Kenyérpánik Moszkvában. Londonból jelentik: Rigai jelentés szerint Moszkvában a lakosság körében az élelmezési népbiztonság megnyugtató közlései ellenére kenyérpánik tört ki. Az emberek hosszú sorokban állanak a pékiüzletek előtt s igyekeznek biztosítani maguk részére a még rendelkezésre álló liszt és kenyérból készleteket.

Ne mulassza el próbavásárlást tenni!

1 pár tartós téli angol harisnya	Lei 55.-
1 pár tartós téli sportharisnya	" 65.-
1 pár tiszta gyapjú női harisnya	" 135.-
1 pár Adesgo selyemharisnya	" 189.-
1 pár női meleg kesztyű	" 48.-
1 darab női reformnadrág egész jó minőség	" 85.-
1 darab női reformnadrág egész lejt	" 155.-
Gyermek mackónadrág	Lei 260.- és felette.

Ne mulassza el próbavásárlást tenni!

Minden karácsonyi vásárt felülmúló occasio a HELIOS cégnél Cluj, Főter 7.

Sok fel nem sorolt téli áruk, női és férfi, valamint gyermek kötött áruk mélyen leszállított árakkal lesznek kiárusítva.

HOTEL IMPERIAL PALACE
Igazgató: TASCU CIONU.

Calea Victoriei No. 47. Bukarest

Telefon 312/82 Szemben a királyi palotával. Telefon 312/83

Elsőrangú szálloda, teljesen átalakítva. 110 világos, elegánsan bútorozott szoba. Példás tisztaság. Központi fűtés, fürdőszobák, lift, Melegvíz az összes emeleten. A legfőbb kényelem. Árak 150 lejtől felfelé. sebb kényelmi újításokkal. Minden nyelven beszédnek.

Ujra javult az angol király állapota
Londonból jelentik: A király állapotában újra javulás állott be. A tegnapi napot nyugodtan töltötte s ma éjszaka is több órát aludt.

Hideg időjárás várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint száraz és igen hideg időjárás várható.

Bombamerényletet akartak elkövetni Hoover vonata ellen. Londonból jelentik: Monte Videóból érkezett kábeljelentés szerint Hoover vonata ellen Casello állomás előtt bombamerényletet akartak elkövetni. A kísérlet a biztonági intézkedések éberségén meghiúsult. A símekre elhelyezett bombákat kellő időben, anélkül, hogy azok bárki-nek kárt okoztak volna, eltávolították. Több letartóztatás történt.

A KMSC birkozóversenye. A KMSC birkozó-szakosztálya karácsony másodnapján december 26-án délután 5 órai kezdettel rendezi meg a bemutató házi birkozóversenyét a Mészáros Iparosok Székházának dísztermében str. Anton Pan 12 (volt Kriza-u.) A KMSC elég szépszámu birkozó gárdájával Kavasi amatőr tréner trenirozza. Ezen első bemutató birkozóverseny 6 súlycsoportba osztott 28 birkozó vesz részt. Mindenik súlycsoport részére arany, ezüst illetve bronz érmék vannak kitűzve. A birkozóversenynek az egyik attrakcióját fogja képezni az, hogy a fenti 28 birkozón kívül a versenyen szerepelni fognak a KMSC legifjabb birkozói is, kettő 8 éves, kettő pedig 10 éves, akik bámulatos ügyességgel és hozzáértéssel tudják a különböző csellogásokon kívül az ugynevezett Nelson kapcsolásokat is. A birkozóverseny zsűrije is a városunk legtekintélyesebb hozzáértő sportférfiak lesznek és pedig: Salvan Virgil mérnök (Románia), Puchlapec Gyula (Gyula bácsi), Vodilla Mihály (KMSC), dr. Veress (KAC), Fülöp Géza (U), Muresan Anton (Románia). A birkozóversenynek az összeállításán a KMSC birkozó-szakosztályának agilis elnöke Gaál László kiváló sportember munkálkodik, úgy hogy ezen első bemutató verseny méltó ünnepi sportot fog nyújtani a városunknak amugyis kissé elhanyagolt birkozósportnak. Megemlítsérem méltó dolog az, hogy a KMSC birkozó-szakosztályának vezetősége oly gyönyörű nagy s vastag birkozó szőnyeget készíttetett, hogy akár mely országos vagy nemzetközi birkozóversenyt lehet rajta lebonyolítani. A versenyre vendégeket szívesen látnak, belépődíj nincs, csupán csak a műsor megváltása kötelező.

Ha fáj a feje és szédül, ha téptéségt, bélizgalmat, gyomorégést, oldalszurást, mellszorulást és szívdobogást érez, igyék minél előbb valódi „Ferenc József” keserűvizet. Gyomor- és bélszakorvosok bizonyítják, hogy a Ferenc József víz remek természetalkotta hasfájtó. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Arverési hirdetés.
Alulírott közjegyző közbenjövetelemellett, késedelmes vevő terhére, nyilvános árverésen el fogjak adni, különböző textilárak, u. m. férfi és női szövetek, selymek, szőnyegek, vásznak, zefírek, stb. stb. Lei 446.000 értékben, de azon alul is, tételenként f. hó 18, 19. és 20-án mindenkor d. u. 3 órai kezdettel Clujon Albina Intrepozite Albina Közraktár helyiségében Piata Gara 1 szám.

A vevő a vételárat és 2 százalék illetéket azonnal készpénzben kifizeti.
Dr. Joan Pordos
notar public.

Csütörtök

A Népi

Anti-Anti jelent könyvsorozat rók tart os

az anti második je

A zsidó gólat alól szetesen N pont a for los statiszt do közül 9 latot, tehát szám egye sabb.

A zsidó a fronton tüntést a tartásért. tetto életük egy a hadvezérek gyobb nem le mérte megkapta.

A weim hagyta jóvá és kgyetlen lom követk lésen össze do volt: e gyakrau, d vetette meg zeltgyűlés sánál. Már ja közül 8 zsidó, tehát a 12 köpva les másik Talán az e het bizonyo szeln, de mátyha ki egyöntetűen vartt.

A zsidók vetik maguk nagyrészt a rónak arón Már most a na közül eg tiz legnagyobb len-egy a z helyen szere dijas német nak a zsidó spin, Ehrlich Franc. Háro bermann es vogyipar a nem lehet legfontosabb dasági élet Farbenindu lehetővé a tánya azt a feltedezésésh

iskolák, viselők bevasár mért

Népi

Calea

Ugyano selyem 95 le

Leg

EM

A zsidókérdés Németországban

Anti-Anti ez a címe egy Berlinben megjelent könyvnek, vagy inkább egy sorozatnak röpvivnek, amelyet csak a keménytok írt össze. Minden röpviv

az antiszemita propagandának egy másik jelszavával szemben sorakoztat fel konkrét adatokat.

A zsidók kivontak magukat a frontszolgálat alól a háború alatt: ez volt természetesen Németországban is az első vádpont a forradalom másnapján. A hivatalos statisztika szerint 550 000 német zsidó közül 96 000 teljesített katonai szolgálatot, tehát 17,3 százalék és ez az arányszám egyetlen felekezettel szemben magasabb.

A zsidó katolikusok 12 százaléka esett el a fronton és 35,4 százalékuk kapott kitüntetést a tűzvonalban tanúsított magatartásáért. 30 zsidó tartalékos tiszt vesztette életét a repülőszolgálatban, közülük egy, miután megkapta a szimta csak hadvezérek számára fenntartott legnagyobb nemet katonai kitüntetést, a Pour le mérite jelvényt, és tizenkettő, miután megkapta az elsőosztályú vaskeresztet.

A weimari nemzetgyűlés csak azért hagyta jóvá a versaillesi békét, a súlyos és egyetlen feltételével, hogy a forradalom következtében a weimari nemzetgyűlésen összegyűlt képviselők jó része zsidó volt: ezt kivált Hitler hangoztatta gyakran, de Ludendorff tábornok sem vette meg ezt az érvet a weimari nemzetgyűlésen — hazafutásának hangzóját. Már most a nemzetgyűlés 423 tagja közül 8 volt zsidó és 4 volt a kitüntetett zsidó, tehát mégsem valószínű, hogy ez a 12 képviselő döntötte el a nemzetgyűlés másik 411 tagjának magatartását. Tulán az egyetlen demokrata párttal lehet bizonyos fokig zsidó befolyásról beszélni, de ez a párt visszahívta a kormányba kiküldött három miniszterét és egyöntetűen a béke ratifikálása ellen szavazott.

A zsidók egyoldalúan a pénzkeresésre vetik magukat, lefoglalták a mobil tőke nagyrésztét és a pénz segítségével gyakorlatilag aránytalan politikai befolyást. — Már most a világ tíz legnagyobb vagyona közül egy sincsen zsidó kezén és a tíz legnagyobb német vagyon közül egyik sem egy zsidó és ez is csak az ötödik helyen szerepel. Ezzel szemben a Nobel-díjas német tudósok közül hatan tartoznak a zsidó felekezet sorába: Haber, Einstein, Ehrlich, Meyerhof, Willstätter, és Franck. Három zsidó vegyész, Haber, Liebermann és Franck fektették le a német vegyipar alapjait. Felfedezéseik nélkül nem lehetett volna a világ gazdaság egyik legfontosabb tényezőjévé és a német gazdasági élet legfőbb oszlopává az I. G. Farbenindustrie. Továbbá Hertz tette lehetővé a drótnélküli táviratozást és feltárta azt az utat, amely később a rádió felfedezéséhez vezetett. (Marcus fedezte

fel a benzín-autót és a seizmográfot. — Bertiner a gramofont, Wassermann a tífusz szérumát és a szifilisz reakcióját, Neisser, mint a boroszlói egyetem tanára, a gonococcusot, Franckel tisztázta a tüdőgyulladás kórtörténetét. . . . A felsorolás még sokáig folytatja a felfedezők névsorát és a felfedezések listáját. De ez a néhány példa is azt mutatja, hogy a német tudomány nemzetközi tekintélynek kiépítésénél elég jelentékeny rész jutott a zsidó tudósoknak, pedig a német egyetemek egy része nem nagyon könynyitotta meg munkájukat.

A Siemens-fivérekkel párhuzamosan a zsidó Emil Rathenau, a meggyilkolt külügyminiszter apja, alapozta meg és fejlesztette világgazdasági tényezővé a német elektrotechnikai ipart, majd pedig az általa alapított és a fia által továbbfejlesztett Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft játszott a háború után a Farbenindustrie mellett a háborúgyóbb szerepet (amikor előről kellett felvenni a harcot a német gazdasági élet nemzetközi jelentőségének visszaszerzéséért. Alfred Ballin döntően nagy esztét a német óceáni hajózás kiépítésénél meg az antiszemita agitátorok nem merték két ségbevonni és Alfred Ballin agyondölte magát a háború végén, a német front összeomlásának hírére.

Áltérve egy másik területre: a német kammesterei pálcának három nagy, világszerte elismert reprezentatív vezetője közül zsidó: Bruno Walter, Berlin színházi életének nemzetközi vezető szerepe két évvel ezelőtt szűnt meg, Leopold Jessner, a berlini állami színházak igazgatója is zsidó származású, nem csupán Reinhardt professzor Németországnak ma és már évek óta minden vitán felül a fiatal Elisabeth Bergner a legnagyobb és a legnemesebb színészi tehetsége, akít a külföld is kezd már elismerni Duse örökösé gyanánt, pedig Bergner szintén . . .

Szinte végeláthatatlan sorban következnek egymás után a nevek és az adatok. Schorr titkos tanácsos, mint a német főváros műegyetemének rektora, 1920-ban tartott beszédében felsorolt hét olyan német vegyészt, akiknek felfedezései nélkül hónapok alatt összedőlne a központi hatalmak védekezési lehetősége. A

Ajándékkul Elida!

Az Elida kazetták az idén még szebbek és választékosabbak mint eddig. Pompás kiállítás és tapintatos, kellemes tartalmával egy ELIDA kazetta a karácsonyfa alatt bármilyen más, drága ajándék mellett nemcsak hódolat és figyelem egy hölgy iránt, hanem célszerű és szívesen látott ajándék is, mely az ajándékozó jóízűségéről is tanuskodik. Gondoljon erre, ha igaz örömet akar szerezni.

ELIDA KAZETTÁK

Bő választékban Lei 90.— től kezdve, 1.100.— Lei-ig.

hét vegyész közül három a zsidó: Neuberger, Willstörfer és mindenképp Huber, akinek felfedezései perdöntően nagy jelentőségűek voltak a municiógyártásra és a német mezőgazdasági termelés fokozására nézve. Sajnos, a mérges gázok alkalmazása katonai célokra szintén Huber nevéhez fűződik.

például arra a kérdésre is, vajjon a szerilem üzletszerű közvetítése csakugyan zsidó foglalkozási ág-e? 1844 evangélikus 1345 katolikus, 42 zsidó; ez az egyik év statisztikája, a másik évi pedig: 1500 evangélikus, 920 katolikus, 32 zsidó. Itt tehát igazán nem lépik át az országos felekezeti arányszámot a zsidók.

Milyen törvényjavaslatok kerülnek a parlament szombaton megnyíló ciklusa elé

A kormány legsürgősebb munkaprogramja

(Bucuresti-Bukarest, dec. 19. Az Uj tudósítójától). A „Lupta” írja, hogy közvetlenül a parlament megalakulása után a kormány hozzálát programjának megvalósításához, amely az állami életnek teljes és alapos átszervezésére és mindenképp is a közigazgatásnak teljesen új alapokra való fektetésére irányul. Manu egy hónapi kormányzás után már megállapította, hogy a minisztériumok megszervezése teljesen hibás, hogy sok fölösleges osztály működik, egyes reszortok viszont teljesen hiányzanak. Megállapította, hogy egy egész sereg tisztviselő működik hangzatos címekkel, de annál kevesebb hatáskörrel és létjogosultsággal.

Manu ennélfogva a következőkben foglalta össze a kormány ujjáépítő politikáját:

1. A minisztériumok teljes ujjászervezése.

2. A közigazgatási apparátus ujjászervezése.
3. A közigazgatási jogszolgáltatás megszervezése.
4. Minél szélesebbkörű közigazgatási decentralizáció.

A kormány tehát még ebben a parlamentari szesszióban meg fogja szavaztatni a minisztériumok reorganizálásáról szóló törvényjavaslatot, amelyeket elfogadják törölni a hangzatos című posztokat, viszont gyakorlati könnyebbségeket fognak hozni a közönség számára.

A közigazgatási apparátus sem bizonyult alkalmasnak arra a hivatásra, amelyet be kell töltenie. Egész sereg köztisztviselő működik, akik az ország törvényeit sem ismerik és akiknek javarésze szolgálatából kifolyólag arra van hivatva, hogy törvényeket alkalmazzon: jegyzők, szolgabírók, bírák, rendőrfőtisztviselők. A kormány teljesen ujjá fogja szervezni az egész közigazgatási apparátust s olyan elemeket fog állásaikban megerősíteni, akik tudni fogják kötelességeiket és akiknek törvénytisztlete lehetővé fogja tenni a korrupció letörését.

A kolozsvári rendőrség elfogott egy kifutófiút, aki gazdájának 100 ezer lejes csekkjével manipulált

(Cluj-Kolozsvár, december 19. Az Uj Kelet tud.) A rendőrség bünyői osztálya ma délelőtt letartóztatta M. L. 15 éves ki futót, aki Bohátel építésmérnöknek teljesített szolgálatot. A kifutófiú természetesen szabadon járt-kelt a mérnöki irodában és ezzel a bizalommal visszaélve, gazdájának csekkönyvéből kitépett egy a Mezőgazdasági Bankra szóló csekket, amelyen 100 ezer lej értékűnek tüntött ki. Az alig 15 éves fiú figyelme arra is kiterjedt, hogy a pénzt nem saját nevére utaltassa ki, hanem Torday István építész részére, hogy ezáltal a bankban ne

fogjanak gyanút. Csak a véletlen szerencsén mulott, hogy a kifutófiú nem tudta megvalósítani tervét. Amikor a bankban felmutatta a csekket, mint Torday Istvánnak a megbízottja mutatkozott be s a pénzküldést azonnal aprobálták. A kasszánál azonban, amikor alá kellett írni a csekk hát lapján a felvevő nevét, Torday István neve helyett Nagy Károlyt írt alá. Amikor megkérdezték tőle, hogy ki az a Nagy Károly, zavarba jött és a kérdésre nem tudott egyenes választ adni. M. L. nek ekkor visszatért a csekket, hogy

iskolák, intézetek és köztisztviselők karácsonyi és újévi bevásárlásnál rendkívüli engedékenységben részesülnek a

Népáruházban

Calea Regele Ferdinand 33.

Ugyanott ócska férfiinget selyem előingre becserélnek 95 lei ráfizetés mellett.

Legalkalmasabb ajándéktárgyak

Bőrdiszmüárak (női ridikülök), férfi zsebtárcák, manikűrök, kölnivizek nagy választékban, olcsó árban az

EMKE drogeriában

Cluj-Kolozsvár, Főter.

zárójelben

azt vigye vissza aláírás végett Tordai Istvánhoz. A kifutófiu pár perc múlva vissza is ért a csekkkel, amelyre otromba betűkkel volt ráírva az építész neve. A bankban erre természetesen gyanút fogtak és felhívták telefonon Tordai István építészeti irodáját, de mielőtt rájöhettek volna a szelvényre, a telefonálás alatt a kifutófiu észrevétlenül kiosont a bankból és eltűnt.

A bankból azonnal értesítették Boháti építész mérnököt, aki megdöbbenve fedezte fel erre, hogy csekkkönyvből hiányzik az egyik lap, amelyet csak a kifutó téphetett ki a füzetből. Az építész mérnök megtette a bűnvádi feljelentést M. L. ellen, akit ma délelőtt fogott el Diosan detektív, miközben a városban bujkált.

Rotschildék küzdöttek ki az osztrák zsidók első szabadságjogait

— Egon Cezar Corti könyve a Rotschildokról —

A német könyvpiacra a napokban irdekes mű jelent meg. Egon Cezar Corti olasz gróf írja meg benne a Rotschild-ház virágkorát (1830—1871). Az 500 oldalnál is nagyobb mű nagyon érdekesen tárgyalja a pénzügyi legkimagaslóbb alakjainak, a Rotschildoknak munkásságát irattári adatok és az elmúlt évtizedben megjelent idevágó irodalom alapján. A szerző plasztikusan mutatja ki, hogy ennek a családnak majdnem minden tagja zsenialitással volt megáldva és a roppant vagyont nem szerezték egyszerű üzleti fogásokkal, minden vállalkozásukban valami olyan eredetiség volt, ami, mintán sikerült, a konkurrensnek Kolumbusz tojásának mondották, de épen az volt az ami eredeti benne, hogy csakis a Rotschild-ivadékok tudták megcsinálni. Minthogy pedig soha az inkorrektesség nyomát nem lehetett munkájukban felfedezni, egészen természetes volt, hogy államok és kormányok, ha pénzzavarba jutottak, elsősorban a zsidó Rotschildokra gondoltak, siktől meg voltak győződve, hogy nemcsak tehetséggel, hanem a legnagyobb tisztességgel fogják a reájuk bízott pénzügyi tranzakcióit végrehajtani. A könyvből kiderül, hogy alkalmas pápák pénzügyi zavarait is rendezték. Jellemző erre a családra, hogy akkor, amidőn Ausztriában a zsidók letelepedése nagy nehézségekkel járt, őket valóságban csalogatták, hogy Bécsbe jöjjenek.

Rotschildok a zsidók felzabarádításáért

A könyvből tudjuk meg, hogy a Rotschildok jó zsidó érzésű, melegszívű emberek voltak. Alább közöljük a könyvnek azt a részét, amelyben Corti elmondja, hogy a Rotschildok milyen buzgón küzdöttek a zsidók emancipációjáért.

E cím alatt „Intervenció Metternich-nél” Corti a következőket írja:

„A Rotschildok már régóta szenvedtek az alatt, hogy úgy az osztrák monarchiában, valamint Németország több részében a zsidókat csak megtűrt elemnek ismerték el, sőt egyidőben a Rotschildokat magukat is, akik tudvalevőleg gazdagságuk és kellemes modoruk révén az uralkodó osztályok legmagasabb köreiből voltak bejártosak. Különösen Rotschild Salamon gondolkodott sokat azon, miként lehetne ezeken az állapotokon változtatni. Egy elhatározó lépéssel végül beadványt intézett Metternichhez, amelyben mindenekelőtt felsorakoztatta azokat az érdekeket, amiket az ő háza szerzett az osztrák állam pénzügyeinek rendezése körül.

„Boldogítani az emberek ezreit!”

„Engedje meg Fenséges uram — írta — ha bátorságot veszek magamnak egy olyan ügyről panaszkodni Ön előtt, amely nagyon mélyen érinti a szívemet. Abban a reményben teszem ezt, hogy fenséged emberbaráti, nemes szíve sohasem zárkózott el olyan dolgok elől, amelyek az emberiséggel vannak összefüggésben. Az én hitsorsosaimról van szó, jóságos herceg, jóra való, becsületes családapák reményéről. Ugy vélem, nincs boldogítóbb tudat, mint amikor érezzük és tudjuk, hogy az emberek ezreit tudnánk boldogítani. Számomra nincs is nagyobb és szentebb kívánság, mint a hit, hogy testvéreim sorsát megjavítsuk. Nem akarom fenségedet ismétlésekkel untatni, nem akarom feltárni részleteiben a zsidó nyomort, hanem szilárdul hiszem, hogy fenséged nemrégén adott ígéretét be fogja váltani és remélem, hogy a segélyt kérők nem fognak reményeikben csalatkozni.”

Mihelyt Metternich mekapta az átiratot, azonnal összehívta az államtanácsot, hogy azon meg tárgyalja a zsidókérdést. A konferencia megállapította: „miszerint az akkori viszonyoknak megfelelően korszerű követelmény, hogy a

zsidók életviszonyaiban könnyebbé-gek történjenek és jogaik kiterjeszteszenek. Viszont feltétlenül szükséges tekintetbe venni azokat a körülményeket, amelyek parancsolóan követelik, hogy a már fennálló előítéletekkel számoljunk, nehogy az a vélemény keletkezzen, hogy a kormány az izraeliták teljes emancipációját és egyenjogusítását akarná keresztülvinni.”

„Metternich, a méltányos”

Igy tehát a Metternich-kormány elhatározta, hogy fentartja ugyan a túrelmi adót, azonban Bécsben a zsidók csak abban az esetben vásárolhatnak házat, ha arra legfelsőbb engedélyt kapnak. Mindössze egy házat vehetnek, többet semmi körülmények között és sem szántóföldet, sem földet, sem kertet a város határában nem vásárolhatnak.

Salamon Rotschild ezzel nem elégedett meg, hanem minden befolyását latba vetve, kieszközölte Metternich-nél, hogy az osztrák koronatarományok közül Itáliában a zsidók jobb életlehetőségeket kapjanak. Modenában Metternich herceg 1831. március 22-én

EGÉSSZÉG

GERMANDREE
FOGPASZTA ÁLTAL

az ottani zavargások után a zsidókra 600 ezer líras kontribúciót vetett ki és őket szabadságukban is jelentékenyen megcsorbította. Amikor egyidőben a herceg Bécsben tartózkodott, Rotschild Salamon ki tudta eszközölni nála, hogy az igazságtalan rendelkezések visszavonassanak.

Ugyancsak Metternich közvetítésére hártul el a római zsidók fejről az a veszedelem, hogy ismét ghettoba zárdák őket. Az ilyen kéréseknek rendszerint előzményei is voltak. Rotschild ugyanis közjótékonsági célokra nagyobb összegeket adott és ez minden alkalommal erősen befolyásolta a határon levőket arra, hogy Rotschild Salamon kívánságát teljesítsék.

Rotschild pénzt ad a pápának

1849 február 20-án IX. Pius pápa azonnal a kéréssel fordult a katonai hatalmakhoz: Franciaországhoz, Ausztriához, Spanyolországhoz és Szicíliához, hogy legyverés erővel segítsék vissza őt világi hatalmához. Julius 3-án a franciák bevonultak a városba és a pápai államot ismét helyreállították. Közben azonban a pápa nagyon szűkös viszonyok között élt Gaetában. Ahhoz, hogy visszatérjen Rómába, pénzre volt szüksége. A pápa eleinte francia kapitalistákkal tárgyalt, de a tárgyalások során kiderült, hogy a bankház nem rendelkezik megfelelő pénzek fölött. IX. Pius pápa tehát barátai tanácsára a Rotschild-házhoz fordult, amely akkor internacionális hírnévre örvendett. A pápai követ Nápolyban Rotschild Károlyval összeköttetést keresett. Amikor Rotschild meghallotta, hogy miről van szó, kijelentette, hogy mindaddig nem tárgyal a kölcsönről, amíg nem kap ígéretet arra, hogy a gettót nem fogják újra bevezetni Rómába. A követelés fölötte tanácskozás folyt, amelybe bevonták Róma és Nápoly zsidó hitközségeinek titkárait. A követelés a pápára keletlenül hatott, de később megbékült és Fornarini pápai nuncius útján írásos megállapodást készítettek, amely szerint a szentatya biztosítja a zsidóságot, hogy a legjobb indulattal van eltelve irántuk és igéri, hogy a liberális szellemében fog a zsidó lakossággal eljárni. A levél mellé a pápának egy rendelkezést csatoltak, amelyben a pápa eltörli a gettó intézményét.

Pénzspórlás!

Pénzspórlás!

Ha a Harisnyaházhoz hü marad, fele pénze megmarad.

Selyemsálak
Mellirt harisnya
Valódi angol gyapjuharisnya
Kesztyű (bélett)
Strapa harisnya
Florharisnya
Selyemflor harisnya
Cerna fátvolharisnya
Müselyem harisnya
Selyem nadrág II.
Selyem nadrág hibátlan
Selyem combine hibátlan
Selyem futószőnyeg

Lei 45.-től
" 25.-
" 145.-
" 60.-
" 20.-
" 53.-
" 77.-
" 89.-
" 55.-
" 117.-
" 146.-
" 239.-
" 50.-

Kötött áruban gyári lerakat!
Dus választék!

Most és mindenkor olcsó árak!
Gyári lerakat, gyári árak!

Harisnyaház

Calea Regele Ferdinand 29. sz. (Kishid mellett.)

Hirdessen az Uj Keletben

Ünnepi kalácsot, diós-, mákoskiflit a KATONA-sütődében rendeljünk

Pénteken
sága a

Egyelőre
foh

(Bucuresti)
Uj Kelet tud.
programjának
tudvalevőleg
követelt vámp
A jelenleg érv
megfelelő áta
kormány min
gi és ipari te
sát tűzte ki
sa ugyanis ne
iparok helyze
mi mérleg me
nem elsősorba
bilitása szem
ban a külföld
nyiségek bizto
Az export f
inkább érdeke
állandó konta
mánnyal, amel
a legfontosab
vámját, egye
pedig ez a m

Kétmillió 66
az Otlaknál
selymet. Annal
szencziót költ
község mellett
szés, amelyből
gok 8000 méte
tak el. Ezt az
tők el az arad
résen bukaresti
di ógek is rés
millió 500 ezer
séget Radó Gy
vetle meg 2 m

36 milliárd
vetés összege.
pénzügyminisz
közlekednek az
vetés összeállít
tok. Majdnem
köztük a legfo
tette a maga
alapján az uj
rülbelül 37 m
tettel arra, h
még nem vette
tések összeáll
adott új instr
munkálatok es
illetékes szak
kiadási tétele
csökkentsék. F
ugyanis azt al
ge" végösszege
meg a 36 és f

Iparpártolás
ber 18-án meg
ban közzétett
szerint Járai
malma, amely
ségben működ
lesztési törvé
nreket.

A hirt
Iparos Je
asztal
megint ka
Támpárie T
Iclod

Közgazdaság

Pénteken dönt a kormány gazdasági bizottsága az exportvámok felfüggesztése, vagy csökkentése ügyében

Egyelőre csak a faárúk, bőrök és élőállatok kivitelének fokozása szerepel a bizottság napirendjén

(București-Bukarest, december 19. Az Új Kelet tud.) Az új kormány gazdasági programjának egyik legfontosabb pontja tudvalevőleg az eddigi kormányok által követelt vámpolitikai gyökeres reformja. A jelenleg érvényben levő vámrendszer megfelelő átalakításával kapcsolatban a kormány mindenekelőtt a mezőgazdasági és ipari termékek kivitelének fokozását tűzte ki céljául. Az Export fokozása ugyanis nemcsak az érdekelt exportiparok helyzetének és a külkereskedelmi mérleg megjavítása miatt fontos, hanem elsősorban a lej árfolyamának stabilizása szempontjából, amelyet legjobban a külföldről beözölő devizamenynyiségek biztosítanak.

Az export fokozásának ügyében a leginkább érdekelt iparágak reprezentánsai állandó kontaktust tartanak fenn a kormánnyal, amely kiállításra helyezte, hogy a legfontosabb exportcikk-k kiviteli vámját, egyelőre csak próbaképen, ha pedig ez a módszer bevált, véglegesen

el fogja törölni. Ebben a nagyjentőségű kérdésben pénteken dönt a kormány által kivezetett új gazdasági bizottság, amely ezuttal fogja első ülését megtartani. Egyelőre mint hírlik, csak a faárúk, élőállatok és bőrök kiviteli vámjának leszállítása, esetleg felfüggesztése kerül tárgyalásra. A gabonafélék és őrlmények exportvámjának kérdése egyelőre még nem szerepel a bizottság napirendjén.

A kormányhoz közelálló gazdasági körökben azt hiszik, hogy a faipari termékek, élőállatok és bőrök kiviteli vámját minden valószínűség szerint bizonyos időre, állítólag három hónapra, felfüggesztik, vagy legalább is lényegesen leszállítják. A gazdasági bizottságnak ugyanezen az ülésen fognak véglegesen dönteni arról is, hogy kötelezzék-e az exportőröket a vámkedvezmények ellenében arra, hogy a kivitt árukért kapott devizákat 807 lejes fontkurzuson adják el a Banca Nationalaiak, vagy sem.

Kétmillió 665 ezer lejért árverezték el az Ottlaknál átcsempesztett 8000 méter selymet. Annakidején országwide nagy szenzációt keltett az aradmegyei Ottlaka község mellett felfedezett selyemcsempészet, amelyből kifolyólag a vámhatalóságok 8000 méter francia selymet koboztak el. Ezt az árut a napokban árverezték el az aradi vámhivatalnál. Az árverésen bukaresti temesvári és nagyváradi cégek is résztvettek. A kiállítási ár 1 millió 500 ezer lej volt. Az egész mennyiséget Radó Gyula aradi nagykereskedő vette meg 2 millió 665 ezer lejért.

36 milliárd körül lesz az új költségvetés összege. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztériumban befejezésükhöz közelednek az 1929 évi állami költségvetés összeállítására vonatkozó munkálatok. Majdnem a legtöbb minisztérium, köztük a legfontosabbak, már betérjesztette a maga külön költségvetését, amelyek alapján az új költségvetés összegét körülbelül 37 milliárdra becsülik. Tekintettel arra, hogy egyes minisztériumok még nem vették figyelembe a költségvetés összeállításával kapcsolatban kiadott új instrukciókat, a betérjesztett munkálatok egyrészt visszaküldték az illetékes szakminisztériumhoz, hogy a kiadási tételleket megfelelően tovább csökkentik. Popovici pénzügyminiszter ugyanis azt akarja, hogy az állami költségvetés végösszege semmiképpen se haladja meg a 36 és fél milliárdot.

Iparyártolási kedvezmény. A december 18-án megjelent Monitorul Oficialban közzétett minisztertanácsi határozat szerint Járjai Áron és Friedmann Simon malma, amely a naszódmegyei Sieu községben működik, megkapta az iparfejlesztési törvényben biztosított kedvezményeket.

A híres iklódi iparos Jeschiva gyártmányú asztali kávéizók megint kaphatók 500 lejért. Táplárle Thora im Derech Ereez Iclod, jud. Someș.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleg levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Mérlegképes könyvelő, német-magyar levelező, azonnali belépésre állást keres. Orakönyvelést is vállal. Megkeresések „Mérlegképes” jellegre keretnek. 1357

Középkorú, intelligens zsidónő háztartásvezetőnek ajánkozik helyben vagy vidékre. Cim Baum Cluj, Graj 44. sz. 1414

Fiatall párnak szép butorított szoba azonnal kiadó. Pollaknál, Nagyszamos-u. 12.

Ügynököket és inkasszósokat felvesz a „Singer varrógép” desi lerakata.

Középkorú, intelligens, jó családból való izr. urino elmenne anyahelyettesnek, háztartásvezetőnek urházhoz. Megkereséseket a kiadó továbbítja „Megbízható” jellegre. 1418

A Haggbbor Sportegyesület inkasszósát keres. — Értekezhetni naponta d. u. 3-4 óra között Kötő-u. 5. sz. alatt a Radóban. Ugyanott pianinót keresnek bérbé.

Keresek egy német kisasszonyt, aki a román nyelvet is bírja és aki a házi teendők ellátásában is segíthetne. Bizonyítvány-másolatokkal, fényképpel és fizetési igények megjelölésével ellátott ajánlatot Feig Zsigmond fakeskesdő Sighetul-Marmatiel címre küldendők.

A frankfurti konzernhez tartozó Lloydul-Román biztosító tix és jutalekos ügyvédököt keres. Értekezhetni naponta d. e. 10-11 óra között Strada Gh. Baritia 16. szám alatt.

Hajhullás és hajkorpa ellen legjobb szer az „Egger-Petrol” kapható minden gyógyszerárban és drogeriában

Nagy raktárkészlet miatt elárult filz, bársony, Velour és és Sole kalapokat 150 lejtől, beret sapkák 80 lejtől.

Hecht kalapüzem Cluj, C. Reg. Ferdinand 30. Dej, Calea Traian 9. Női és férfi kalapokat fest, formál és tisztít szakszerűen és jutányosan.

Kunwald Cluj, Str. Vlahuța (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 1-47 szám

füvegcsiszoló és tükörfar. Tábla-üveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükörök újra fonszorozása

Legszebb karácsonyi ajándék

mégis csak az

ADESGO

45 VOIL 48

„ADESGO“

az elegáns hölgyek harisnyája

Kapható minden jobb detailüzletben

Színház - Művészet

A Nemzeti Színház és a Román Opera heti műsora:

Csütörtök délután: Ifjúsági előadás.
Péntek: Alarcosbál, (Aca de Barbuval, Andreescuval, Soculschival.)
Szombat: Maria del Carmen, másodsor.
Vasárnap délután: Ünnepnepok, vigjáték
Vasárnap este: Troubadour John Sullivan vendégfellépésével, Lia Poppal és Nestorescuval.

A Magyar Színház műsora:

Csütörtök: Eltörött a hegedűm. (2-odszor Napibérlet 19 szám. A. Sorozat 186.)
Péntek: Eltörött a hegedűm. (3-ad-szor. Napibérlet 19 szám B. Sorozat 187.)
Szombat d. u. fél 4-kor: Kis Lord (Gyermekelőadás. Kun Magdával, Ihsz Aladárval. Nagyon olcsó mozi-helyárakkal: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám 188.)
Szombat este fél 9-kor: Eltörött a hegedűm (4-edszer. Napibérlet 19 szám. C. Sorozatszám 189.)
Vasárnap délután fél 3 órakor: Piros bugyelláris. (Szentgyörgyi István füllépésével. nagyon olcsó mozi-helyárakkal: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám: 190.)
Vasárnap délután 6 órakor: Muzsikus Ferkó. Operettrepreiz, új szereposztással. Mérsékelt helyárakkal. Sorozatszám 191.)
Vasárnap este 9 órakor: Eltörött a hegedűm. (5-edszer. Bérletszünetben. Sorozatszám: 192.)
Hétfőn délután fél 4 órakor: Jancsi és Juliska. Bakfis-csinyek. (Grim meseje filmen. Mozielőadás a gyermekek részére. 20 és 10 lejes helyárakkal)
A Magyar Színház mozi-műsora:
Csütörtökön fél 4 és fél 6 órakor: Nobile Eszaksarki expedíciója. (Helyárak: 20 és 10 lej.)

Pénteken fél 4 és fél 6 órakor: Nobile Eszaksarki expedíciója. (Helyárak: 20 és 10 lej.)
Vasárnap délután 11 órakor: A Sátán városa. (Nagyszabású tanulságos, kalandosfilm 7 felvonásban. Ezenkívül tréfás képek, világesemények. Helyárak: 15 és 10 lej.)

A színháziroda közleményei:

Az egész város Eltörött a hegedűm sikeréről beszél! Ma nincs divatosabb téma a városban, mint az Eltörött a hegedűm bombaszerű sikere. Valóságos elfragadtatással beszélnek a darabról és az előadásról az utcákon, hivatalokban, kávéházakban, társaságokban s az emberek köszönés helyett így szólítják meg egymást: Láttá-e már az Eltörött a hegedűm-et? Az előadás a végét-hosszát nem érő ünneplések láncolata Minden számot, minden táncot fergeteges tapsok kísérnek és ujrának s a felvonásokat valósággal áttapsolja a közönség. Hosszu idő óta nem volt oly elementáris, kirobbanó sikere a kolozsvári színháznak, aminőt tegnap aratott az Eltörött a hegedűm. Ennek a hétnek minden estéjén az Eltörött a hegedűm kerül színre. Vasárnap este pedig bérletszünetben adják az Eltörött a hegedűm-et s így erre az estére az összes páholyok és földszinti szőlyejegek is a nem bérlő közönség rendelkezésére állanak.

Szombat délután: gyermekek számára — Kis lord. Szombaton délután fél-nyég órakor igen olcsó helyáras (50, 40, 30, 20 és 10 lej) gyermekelőadás lesz. Színrekerül a Kis lord. Kun Magdával a címszerepben.

Hirdessen az Új Keletben

A régi zsidó Szaloniki

David Florentin kollégát másodszer a Zsidó Nemzeti Alap irodájában találtam, el volt ásva könyvek és térképek között és amikor fölvettem a fejét, hogy köszöntsön, könyvek repültek széllel, levelek, kéziratok, statisztikák, jelentések. Gyorsan összeszedtük, rendet csináltam az asztalon, mindent a helyére raktunk, ő csak asszisztált nekem.

— Nyugati ember, hiába! Vérében van a rend. Rend a lelke mindennek!

Néhány idézetet mondott német klasszikusokból a rend dicséretére, gúnyos mosollyal. Keleti embert a pedantéria nem tud meghatni, ezen csak örökre mosolyogni tud. A város egyik főtánján láttam egy kirakatban a mozgó reklámbábút, aki pontosan, kimérten emelte kezét, másodpercre egismételte egyéb mozgásait, a szemét forgatta és a fejét. A nézők szívből nevettek a mozdulatok mechanizmusán, némelyek dülöngtek a nagy hahótától. Mentegőtőznöm kellett a rendszeretemen miatt és bocsanatot kértem a pontos megjelenésért, de nem volt semmi baj, megszorongatta a kezemet, mintha mondogatna volna:

— Semmi hiba, kedves barátom. Mi zsidók, gyorsan megértjük egymást!

Nyílt az ajtó és egymásután jöttek Abraham Erera, a cionista föderáció titkára, magas, erős fiú, barnabőrű, komoly, ejmélyülő természet, Chaim Venezia, a Nemzeti Alap egyik biztosja, könnyed, de azért arisztokratikusan fölényes, meglátszott rajta, hogy olasz zsidók voltak az ősei. Majd később Salamon Gargir, a Nemzeti Alap igazgatója jött a szobába, mindannyian zsidó szívvel, szívesen üdvözöltek, amikor megértették, mi hozott ide közéjük és azonnal kiosztották a szerepeket egymás között, ki ismertesse a régi Szalonikit, ki beszéljen a háború óta lezajlott eseményekről, ki adjon felvilágosítást a mai instituciókról és életéről. Florentin ur mondotta el a tudós alaposágával és a literátus könnyedségével a város zsidó vonatkozásait, amit jegyzeteim után most itt reprodukálók.

Szaloniki alapítása visszanyúl a rendes időszámítás előtti néhány évszázadra, de az idevonatkozó emlékek homályosak és csak az látszik bizonyosnak, hogy Nagy Sándor különös figyelmet akkor fordított a város fejlesztésére, amikor a perzsák fölött aratta nagy diadalmát. Róma, Bizánc, Velence, majd ismét a görögök birtokába jutott a város, ahová II. Murad csapatai 1470 február harmadikán vonultak be. A fegyveres törökök nyomában zsidó kereskedők jöttek Stambulból és a török hódoltság egyéb helyeiről. Szalonikiben ezek itt találtak zsidó testvéreiket, akik már Pál apostol tanúsága szerint régen tekintélyes hitközségekbe voltak szervezve. A mohamedánok alatt élvezett közszabadságok légkörében a történelem és más zsidó ismeretek, a rítus, a bibliai és talmudi törvénytudomány szépen fejlődhetett. A spanyol-zsidó történetdudósok kinyomozták, hogy a nyolcadik és kilencedik században a szalonikii zsidók élénk részt vettek abban a javantei kereskedelemben, amelynek Szaloniki egyik legjelentékenyebb támpontja volt. A Balkán-félsziget első

zsidói innen származtak el különböző városokba, ahol főleg kisiparral és házőzással foglalkoztak, de nagy hányada természetesen kereskedelemmel. Ebből a városból és Bizáncból indultak el a zsidók Bulgáriába arra a bizonyos térítő utra, ami egyedül áll a zsidó történelemben. Elmentek, hogy a zsidóság számára nyerjenek meg bizonyos bolgár törzseket, ami részint sikerült is, de nyomukba jöttek keresztény térítők, akiknek nagyobb gyakorlatuk volt és akik egyébként is ügyesebbeknek bizonyultak ezen a téren. Vatikáni iratok bizonyítják, hogy 864-ben és a későbbi esztendőben a zsidók erősen térítettek és egészen bizonyos, hogy a megtérítettek nagy hányada megmaradt a zsidó vallásban. A keresztény hittérítők nem tudták ezeket megnyerni az egyház számára. Kairóban néhány évvel ezelőtt — mint ismeretes — egy gónizában, a régi zsidó pergamentek és kéziratok halmazában történelemtudósok olyan bizonyítékokra leltek, amelyek szintén igazolják a szalonikii zsidók ilyen irányú tevékenységét. Azonfelül olyan emlékek is maradtak reánk, amelyekből nyilvánvalóvá válik, hogy Alexius Kymanus idejében a zsidók különös kedvezményben részesültek a városban, nem kellett adót fizetniük és mentesek voltak a hadiszolgáltatások alól. Hogy mi volt ennek a kedvezménynek az alapja, arra nézve történelmi bizonyítékok nem állanak rendelkezésünkre, de valószínű, hogy (a zsidóknak semmit ingyen nem adnak) ezekkel a kedvezményekkel el akarták azt érni, hogy ne foglalkozzanak térítéssel, sőt talán, hogy inkább ők maguk is hagyják el ősi vallásukat és térjenek a görög-keleti egyház kebelébe.

Egy spanyol-zsidó utazónak, Benjámin Todelának 1273-ból kelt feljegyzéseiből tudjuk, hogy ebben az időben Szalonikiben 500 zsidó élt, akkor már nem a legjobb anyagi körülmények között. A megbízhatónak ismert Benjámin Todela azt mondja, hogy a zsidók majdnem mindnyájan iparral foglalkoztak. A tizenharmadik és tizennegyedik században az üldözések elől menekült zsidósággal erősen meggyarapodott Szaloniki zsidó községe. Sziciliából, Kalabriából és Németországból is sok zsidó menekült ide, akik külön hitközségekben igyekeztek megővni minden tekintetben való önállóságukat. A nagy spanyol és portugál invázió 1391-ben következett be. Ezek a zsidók a már ott működött hitközségekbe vették fel magukat. A spanyolok és portugálok nagy része az itáliai zsidókhöz csatlakozott, de voltak közöttük nem kis számban olyanok is, akik nyilván, mert az askenázokkal üzleti összeköttetésben, vagy szolgálati viszonyban voltak, elköteltették magukat az askenázokhoz, azoknak rítusait szerint tartották a vallási szabványokat és lassan átvették a német-zsidó zsargon is, amit azonban az idők folyamán teljesen elfelejtették. Amint hogy maguk a német zsidók is ilyen irányban asszimilálódtak hozzá a tulnyomó többségben levő szefard zsidósághoz.

A zsidóságnak egy új korszaka nyílt meg 1436-ban. Egy magyarországi

származású zsidó, rabbi Jizhak Carfati, felhívta mindazokat a zsidókat, akik Morvaországban és Németországban a zsidóüldözések korbácsa alatt nyögtek, hogy jöjjenek az ozmán jogar alá és a hívásnak volt is fogantatja. 1470-ben még Bajorországból is beözönltek zsidó családok Szalonikibe, akik külön hitközséget alapítottak, magukkal hozták rabbi Simeont, a nagy frankfurti tudóst, szerzőjét a „Jalkut Simeoni“ című ismert munkának. Ennek a bajor-zsidó kehillának egy másik híressége volt Slomo ben Eljáhu, a „Sarvit hazahav“ írója.

Krónikások tanúságtétele szerint ebben az időben sok zsidó orvos, kereskedő, iparos, főleg arany- és vas-munkás, építőmester, író és tolmács élt Szalonikiben, ahol akkor a szellemi élet virágjában állott. Sabbatáj ben Malkiel hahohen és az askenaz rabbi Mordecháj heves filozófiai vitákat folytattak egymás ellen és a törvények és hagyományok kodifikálására is ennek a városnak kulturéletéből sarjadzott ki. Rabbi Eirám Káro és fia, a Sulchan Aruch szerzője, József is itt élt és működött. Slómo Mitarani, Josef ben Jochaj, Berachya hahohen és fia, Daniel, Abraham Chazan, Don Samuel csupa maradó név. Műveikben viszont láthatjuk annak a kornak lelkét és erkölcsét.

A parneszek tanácsa ellenőrizte a községi adminisztrációt, gondoskodott az árvák és özvegyek ellátásáról és intézte (pidjan sövuim) a tuszok kiváltását. Tömeges invázió alkalmával eljárt a válnál és intézte a beözönlött zsidó családok elhelyezését. A zsidók kulturális életének folytonosságára és fejlesztésére ügyelt a rabbi, akinek külön titulusa volt: „marbic tóra“, a tanterjesztője. Három korona díszítette a rab-

bit: a tóra koronája, az uralom koronája, a papi korona (készer tóra, készer malchut, készer köhuna). Ez pedig jelentette, hogy a rabbi döntése nélkül nem lehetett tisztségbe avatni a ros jesivát, a zsidó főiskola vezetőjét, az áv bet dint, a törvénytanok elnökét és a prédikátort, akinek azonban nemcsak kiváló szónoknak kellett lennie, hanem kimagasló tudósnak és makulátlan jellemnek.

A funkcionáriusokat családi viszonyaik meglegelése alapján fizette a kahal, mely fenntartotta a chevra kadisát, bár a Szentegylet külön intézményként szerepelt.

Jegyzőkönyvek és iratok tanúsága szerint a községi szervezet kiépítése körül legtöbbet munkálkodtak az Arragóniából származott rabbi Jicchock, a katalóniai rabbi Eleazar Hesimeoni, a portugáliai Gedalja ben Chajon, Moschen Baruch Ahnosnino.

Sokkal komplikáltabb volt a községi szervezetük a mieinkénél. A község hét „parneszt“ választott, akik reprezentálták a zsidó tömegeket. Abban az időben nem választottak csak egyetlen szempont szerint: ki méltó erre a tisztségre? Ez volt a döntő kérdés. Akiről föltehető volt a legmesszebbmenő vonatkozásban is, hogy ezt a tisztséget olyan összeköttetések megszerzésére vagy megszilárdítására használja, amivel önmagának használ, akármi-lyen szellemi és reprezentábilis képességek fölött rendelkezett, ebbe a képviselői tanácsba be nem jutott. És ha utólag kiderült róla, hogy ezt a megbízatást összekapcsolta valahogy a saját anyagi előnyeivel, vagy rokonoknak szerzett vele üzletet, vagy pozíciót, úgy kivágták ebből a testületből, mint egy bélpoklost. Vagyontalan ember is lehetett a parnesz, ha egyéb tekintetben méltó volt erre a megbízatásra, de olyan karakternek kellett lennie, hogy az emberek úgy néztek föl rá, mint egy felsőbbrendű lényre.

(Folyt. köv.)

Aki nem ismeri a Mártonffy Testvérek & Co

szücsáru és szövetkabát áruházának a szolid és olcsó kiszolgálását, az győződjék meg most a karácsonyi és ujévi nagyvásár alkalmával, hol a szezon tulhaladása miatt minden áru nagyon olcsón lesz kiárusítva

Legszebb karácsonyi és ujévi ajándékot csak itt vásárolhat!